30 –

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
14 H
24

ibliotheca
Coll. Rom.
iet. Jesu

13

Digitized by Google

SVMMA
SIVE
COMPENDIVM

Eorum, quæ in Foro magis practicabilia continentur in Libro XI. Parte prima Theatri Veritatis, & Iuſtitiæ.

De Legatis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMÆ, M. DC. LXXXIX.

Typis Bartholomæi Lupardi Impreſſoris Camer. & Vatic.

Superiorum Permiſſu.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sac. Pal. Apoſt.

I. de Ang. Arch. Vrbin. Viceſg.

Imprimatur,

Fr. Raymundus Capiſuccius Ordinis Præd. Sac. Pal. Apoſt. Mag.

SVMMA

SIVE

COMPENDIVM

Eorum, quæ in foro magis practicabilia continentur in hoc Lib.XI. Par.I. de Legatis.

I.

De legatorum validitate, eorumque operatione, comprænenſione, & interpretatione, *à num.* 1. *ad* 32.

II.

De legatorum priuilegijs, & effectibus, ac etiam de remedijs, & actionibus, pro eorum aſſequutione competentibus, *à num.* 32. *ad* 42.

III.

De legatorum diminutione, ſeù contributo, quando hæreditas omnibus idonea non ſit, ac de falcidiæ detractione; Et de ademptione, vel alia ceſſatione, ſeù caducatione, vel caducitate, *à num.42.ad 67.*

IV.

De legatis pijs, eorumquè priuilegijs; Et de legatariorum capacitate, vel incapacitate; Et de facultatibus exequutorum teſtamenti, ac illorum, qui ſint de iure exequutores, vt ſunt Epiſcopus, vel Fabrica S.Petri, & de iſtius facultatibus, *à num.67.ad 78.*

SVMMARIVM.

I.

1 Q*Vando exiſtente valido, ac perfecto teſtamento corruant legata.*

2 De

2 *De* Senatus Conſulto Liboniano *in ſibi ipſis adſcribentibus.*

3 *An à validitate teſtamenti liceat arguere ad validitatem legatorum.*

4 *Quandoque legata debentur etiam à ſucceſſore ab inteſtato, & quando.*

5 *Minores requiruntur ſolemnitates in legatis, quam in teſtamentis, & quæ ſit differentia.*

6 *Acceſſoria, ſunt legata, quæ tamen ſtare poſſunt ſine teſtamento, quod eſt principale, & quando.*

7 *An pecunia numerata, & merces veniant ſub legato mobilium, & de qua ſpecie monetæ legatum intelligatur.*

8 *Quid de legato generis, de quibus ſpeciebus intelligatur.*

9 *In legato generis, cuius ſit electio.*

10 *An poſſit eligi melius, vel deterius.*

11 *In dubio, an pro hærede, vel pro lega-*

legatario fieri debeat, lata vel ſtricta interpretatio.

12 *Quis præſumatur magis dilectus, an hæres, vel legatarius, diſtinguitur.*

13 *Quando cenſeatur de ſolo vſufructu, vel etiam de proprietate.*

14 *Quando dicatur purum, vel conditionale, & quando ætas, vel tempus, ſeù caſus faciat conditionem.*

15 *Quid veniat ſub legato domus, vel prædij, &c.*

16 *Factum pluribus de annua, vel menſtrua præſtatione, an intelligatur diſtributiuè pro ſingulis, vel unica ſumma pro omnibus.*

17 *An cenſeatur ad vitam tantùm, vel ſit perpetuum, & tranſmiſſibile.*

18 *Iniunctum hæredi, an cenſeatur de primo tantùm, vel etiam de vlterioribus.*

19 *Factum filijs, vel filiabus alicuius, de quibus intelligatur.*

20 *De*

20 *De legato facto illis de familia, certam ætatem, vel qualitatem habentibus pro ſubſidio ſtudiorum, quomodo ſit intelligendum.*

21 *Certa deſignatio in legatis, an ſtet taxatiuè, vel demonſtatiuè, & quid in hoc operetur fauor piæ cauſæ.*

22 *Quando res legata non eſt in commercio, vel eſt aliena, an præſtanda ſit æſtimatio.*

23 *Factum ſimpliciter de aliqua re, an de tota, vel de ſolo iure teſtantis?*

24 *Collatum in arbitrium, ſeù voluntatem an valeat, & quomodo præſtandum.*

25 *Legatum vſusfructus, an reſoluatur in proprietatem.*

26 *Vel an importet ſolùm alimenta.*

27 *Et an totus vſusfructus debeatur, vel ſolùm pars, alia parte debita proprietario.*

28 *Ex obſeruantia recipit reſtrictionem, vel interpratationem.*

29 *De legato habitationis, vel facultatis habitandi, & de differentia.*

30 *De legato vſus aliquorum bonorum.*

31 *Quod ſuper his, & ſimilibus non detur certa regula, & quarè, &c.*

II.

32 *De hypotheca, quæ competit pro legatis.*

33 *Creditores defuncti etiam in ſola actione perſonali vincunt legatarios.*

34 *Legatarij autem in bonis defuncti vincunt creditores hæredis.*

35 *Ad quid proſit hypotheca, de qua num. 32.*

36 *De eodem, & de beneficio ſeparationis bonorum.*

37 *An dicta hypotheca competat pro legatorum fructibus, & acceſſionibus annuis.*

38 *Ratione hypothecæ remanet proficuum legatum, quod debitor faciat*

ciat creditori, ſeù pater de legitima, vel de dote.

39 *An, & quando pro legato competat via executiua.*

40 *An pro legato debeantur fructus, vel vſuræ, &c.*

41 *An, & quando legatum cenſeatur factum animo compenſandi.*

I I I.

42 *Ex quibus cauſis legata diminutionem patiantur.*

43 *Falcidia poteſt, & ſolet prohiberi etiam tacitè.*

44 *De priuilegio piæ cauſæ in hac materia falcidiæ.*

45 *Quando hæreditas omnibus legatis idonea non eſt, fit diminutio per contributum, &c.*

46 *Fallit ex diuerſa teſtantis voluntate etiam coniecturata, & quando hæc adeſſe dicatur.*

47 *Quid in legatis ad pias cauſas, an veniant in contributum.*

48 *Et quid inter legata ſpeciei, & illa quantitatis.*

49 *De quæſtionibus ademptionis, vel reformationis.*

50 *An, & quando ſecunda diſpoſitio ſit accumulatiua, vel ademptiua.*

51 *Et quid vbi in vita teſtator aliquid prabet legatario.*

52 *De regulis, vel propoſitionibus generalibus, quæ deſuper habentur, & in quo ſint operatiuæ.*

53 *De differentia inter caſum caduci, & caſum caducitatis.*

54 *Quando legatum dicatur conditionale, & quando modale, & de effectibus ex vna, vel altera ſpecie reſultantibus.*

55 *Quando conditiones legato adiectæ pro non ſcriptis habendæ ſint, ac vitientur, vel potiùs vitient.*

56 *Quando intret retrotractio pro reſtitutione fructuum.*

57 *Quomodo dignoſcatur, an præceptum ſit conditionale, vel modale.*

58 *Quando mors, vel dies, ſeù caſus faciat conditionem, vel potiùs dilationem contineat, atque*

atque exequutionem percutiat.

59 *De effectibus tranſmiſſionis, vel caducationis exindè reſultantibus.*

60 *Legata fideicommiſſis particularibus exæquata ſunt, ideoque diſpoſita in fideicommiſſis, legatis congruunt.*

61 *An, & quando legatum capi poſſit propria auctoritate, vel à manu hæredis capi debeat.*

62 *Onera, quibus res legata ſubiaceat, an ad hæredem, vel ad legatarium pertineant.*

63 *An in legatis debeatur euictio.*

64 *Quando legatum ab vno factum cenſeatur in exequutionem voluntatis alterius.*

65 *De ademptione, quæ reſultet ab alienatione rei legatæ, & de ſubrogatione rei quæſitæ ex pretio.*

66 *An legatarius quotæ bonorum concurrat cum hærede in ſupportatione onerum hæreditariorum; Et de ceſſatione legati ob ceſſantem legandi cauſam, putà*

putà tutelam, vel educationem, &c.

IV.

67 *In fauorabilibus à legatis prophanis ad pia, intrat generale argumentum, vt quod prophanis conceditur, pijs quoque competat.*

68 *In ijs, quæ voluntatis imperfectionem reſpiciunt, pia cauſa nullum habet priuilegium, quod in eiuſdem voluntatis interpretatione cadit.*

69 *Priuilegium conſiſtit in ijs, quæ pendent à ſolemnitatibus.*

70 *Vel alijs, quæ à iuris poſitiui prohibitione vel diſpoſitione pendeant.*

71 *De effectibus, ſeù priuilegijs piorum legatorum.*

72 *De incapacitate legatarij, quando adſit.*

73 *Data incapacitate legatarij, cuinam pium legatum debeatur, & de auctoritate Epiſcopi.*

74 *De facultatibus Fabricæ S. Petri.*

75 *De materia exequutorum teſtamentariorum remiſſiuè.*
76 *Quando etiam Religiones incapaces in communi, ſint capaces legatorum.*
77 *De alijs incapacibus.*
78 *De indifferentia inter capaces, & indignos.*

I.

De legatorum validitate, & operatione, eorumque comprehenſione, vel interpretatione; Et quando ſint reiterabilia, cum tractu ſucceſſiuo.

1 TEſtamenti validitate, ac perfectione præſuppoſitis, nulla cadit quæſtio validitatis legatorum, quæ in eo continentur; Niſi legatarij incapacitas, vel aliqua particularis circumſtantia, contrarium ſuadeat, quia nempè error, seù falſum præſuppoſitum accedat.

Siuè

Siuè quod ad fauorem ſcriptoris teſtamenti, ſua manu, ac ſibi ipſi legatum conſcripſerit,
2 adeoùt *Liboniano Senatuſconſulto* locus fiat, eiuſquè non intret limitatio. A.

His etenim, vel ſimilibus circumſtantiis non accedentibus, ex quibus legatum in teſtamento, quamuis valido, ac perfecto contentum, inutile ſit; A teſtamen-
3 ti validitate, ad illam legatorum, quæ in eo continentur, arguere licitum eſt, non autem è conuerſo, à legatis ad teſtamentum; Legata etenim, ab inteſtato etiam valere poſſunt, atquè per inteſtatum hæredem quoquè præſtanda ſunt.

Vbi nempè ex cauſa exhæredationis, vel præteritionis, aut per inofficioſi quærelam, teſtamentum corruat, ſeù aliàs, non
4 ſortiatur effectum; Quoties tamen de

A. *De materia Sen. Conſ. Liboniani de ſibi adſcribentibus ſub tit. de teſtam. diſc.* 8.

de præteritione ignoranter, vel
de exhæredatione ex falſo præ-
ſuppoſito facta non agatur, adeo-
ùt veriſimiliter deficientis volun-
tatis ratio accedat, etiam legan-
di, eo modo quo in ipſa præte-
ritione, vel exhæredatione vi-
get. B.

Ac etiam quia, minor in lega-
tis, quàm in teſtamento ſolem-
nitas requiritur, cum iſtud ſe-
5 ptem idoneos teſtes, aliaſquè ſo-
lemnitates, prò eius diuerſa qua-
litate exigat, legata verò, per ço-
dicillos, aliamuè ſimplicem vlti-
mam voluntatem, cum ſolo nume-
ro quinque teſtium, tot non deſi-
deratis ſolemnitatibus, relinqui
poſſint. C.

Hinc proindè, acceſſoriorum
regula, non ſemper tuta eſt, vt
ſcilicèt, ea corruant, principali
6 corruente, quoniam, & ſi legata
par-

B. *Eodem tit. de teſtam. diſc. 57. & ſeqq. & ſub tit. de fideicommiſſ. diſc. 181.*

C. *ſub tit. de teſtamen. pluries.*

partes acceſſoriæ ſint teſtamenti, adhùc tamen, eo corruente, ipſa firma remanere poſſunt, quoties teſtamenti defectus naturalis non ſit, ex mentis ſcilicèt infirmitate, vel deficientia, vndè propterea in vniuerſam diſpoſitionem, ille influat.

Super legatorum autem operatione, vel comprahenſione, ſeù interpretatione, maiores, ac frequentes in foro quæſtiones ca-
7 dunt; Putà an pecunia numerata, vel merces, aliaquè, auri, & argenti pretioſa mobilia, ſeù debitorum nomina, ſub legato mobilium cadant; Idquè (neglecta opinionum veritate in abſtracto), veriùs eſt, vt certam regulam generalem, cuicumquè caſui applicabilem non recipiat, ſed tanquam facti, ac voluntatis quæſtio, ex ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantijs, atque voluntatis argumentis, illo præſertim veriſimilitudinis, deciſionem recipiat; Ideoquè non eſt ſub compendio expli-

explicabile, ſed in ſua ſede videndum eſt. D.

Aut de qua monetæ ſpecie legatum intelligendum ſit, vbi plures ſpecies adſint. D.

Idemquè ſuper legato earum rerum, quæ ſint generis, ad certam ſpeciem non redacto, de quibus ſcilicèt intelligendum ve-
8 niat, adeoùt peremptio earum, quæ in hæreditate erant, legatarij periculo cedere debeat, necnè. E.

Siuè cuius eſt debeat electio, an hæredis, vel legatarii; Et qua-
9 tenùs, vni, vel alteri competat, ſuper modo illam faciendi, an ſcilicèt eligi valeat melius, vel de-
10 terius reſpectiuè, ſiuè potiùs mediocre ſit eligendum; Id etenim plures recipit diſtinctiones, præſertim circa res inanimatas, quas etiam deteriores habere expedit, & res inanimatas, quas deteriores potiùs

D. *hoc tit. diſc. 4. cum pluribus ſeqq.*
D. *hoc tit. diſc. 40.*
E. *hoc tit. diſc. 11.*

potiùs expedit non habere, quàm habere, cum alijs diſtinctionibus, de quibus pariter in ſua ſede videndum eſt. F.

In dubio autem, circa præmiſſa, aliaquè ſimilia, cuius fauore potiùs interpretatio facienda ſit, an ſcilicèt lata, & benigna, fauo-
11 re legatarij, vt plus obtineat; Vel ſtricta, & rigoroſa fauore hæredis, vt quò minùs cenſeatur grauatus; Veriùs eſt, vt à prædilectione pendeat deciſio; Si enim facti qualitas maiorem ergà hæredem ſuadeat prædilectionem (in dubio præſumendam), ſtricta erit interpretatio, secùs autem è conuerſo, vbi ea ſit maior ergà legatarium. G.

Quæſtione cadente ſuper hac dilectione, quando vni potiùs,
12 quàm alteri eius præſumptio aſſiſtat, vbi præſertim filiorum, & piæ cauſæ fauor concurrat, ſiue de

F. *hoc tit.diſc.*12.*&* 13.
G. *dicto diſc.*4. *&* *ſeqq.* *&* *diſc.*12. *&* *ſeqq.* *&* *pluries hoc tit.*

de eiuſdem piæ cauſæ concurſu, ex diuerſo hæredis, & legatarij titulo reſpectiuè agatur; Idquè certam non recipit regulam, cum pro facti qualitate, decidendum ſit; Potiſſimè autem, ſi alia vrgeant argumenta, quæ ſimplici iuris præſumptioni ex generalibus propoſitionibus reſultanti, præponderare debent.

Super legatorum interpretatione plures aliæ frequenter cadunt
13 quæſtiones; *Præſertim* an factum cenſeatur de vſufructu tantum; vel etiam de proprietate: H. [illegible] quando dicatur purum, atque ab initio perfectum, ad certum
14 tempus, vel caſum, dilata solùm exequutione; *V*el potiùs cenſendum ſit conditionale, adeoùt tempus, vel caſus, legati ſubſtantiam percutiat, illudquè conditionale reddat, ad effectum caducationis, ac alios ex conditionali imperfecta diſpoſitione reſultantes. I.

Aut

H. *hoc tit. diſc. 3.*
I. *hoc tit, diſc. 58, & 59, & diſc. 3.*

Aut quæ, ſub alicuius domus, vel prædij legato veniant, an
15 ſcilicèt aliæ officinæ, aliauè prædia, quæ materialiter diuerſa ſint, ex deſtinatione tamen, ſeù diſponentis voluntate, ſub ea re veniant, quæ in legatum deducta eſt. L.

Siuè an legatum pluribus de eadem annua, vel menſtrua præſta-
16 tione factum, diſtributiuè in ſingulis intelligendum ſit, vel potiùs, eadem ſumma, inter omnes repartiri debeat. M.

Vel an idem annuum, vel menſtruum legatum, ad vitam
17 tantùm factum cenſeatur, vel ad hæredes, cum tractu ſucceſſiuo tranſmiſſibile ſit. N. Aut pri-
18 mo tantùm hæredi, non autem alijs ſucceſſiuè venientibus iniunctum. O.

Seù circa perſonas, ſub aliquo gene-

L. *diſc.7.cum ſeqq.hoc eodem tit.*
M. *hoc tit.diſc.33.*
N. *eodem diſc.33.&* 45.
O. *hoc tit.diſc.34.&* 42.

generico, ſiuè collectiuo nomi-
19 ne explicatas, quia nempè alicuius filijs, vel filiabus, certùm, vel incertùm ſubſidium, relictum ſit, de quibuſnam intelligendum ſit. P.

Siuè vbi legatum fiat illis de familia certam habentibus qualita-
20 tem, vel ad certum effectum, puta ſtudiorum, & an ſit vnicum, vel reiterabile. Q.

Potiſſimè autem, ac frequentiùs diſputare contingit, vbi certa de-
21 ſignatio facta ſit, vndè generis, vel quantitatis legatum præſtandum ſit, an taxatiuè, vel demonſtratiuè facta cenſeatur; Et quid in hoc piæ cauſæ fauor operetur, ac ſpeciale habeat. R.

Atquè ſi res legata in libero commercio, liberauè teſtantis diſpoſitione non ſit, adeoùt præſtari
22 non poſſit, vel non debeat, an inutile remaneat legatum, vel potiùs

P. *hoc tit. diſc. 16. & ſeqq.*
Q. *Hoc tit. diſc. 36.*
R. *hoc tit. diſc. 14. & 27.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

tiùs in æſtimatione ſit adimplendum. S.

Factumquè ſimpliciter de re,
23 an de tota intelligendum ſit, vel de ipſius teſtantis portione, vel iure. T.

Collatumuè ad legatarij, vel hæredis, aut tertij arbitrium, ſeù
24 voluntatem, an vtile, vel inutile ſit; Et quatenùs vtile, quomodo arbitrium ſit interponendum, cum ſimilibus ambiguis diſpoſitionibus, claram, ac certam legem ipſius diſponentis non habentibus. V.

Vt etiam contingat in ijs legatis, quæ de vſufructu facta ſint,
25 an ſcilicèt de vero formali, vel etiam cauſali, qui proprietatem importat; X. Siuè vbì etiam de
26 ſolo formali, an ipſum verum importet, vel potiùs in alimenta reſo-

S. *hoc tit.diſc.1.& 2.*
T. *ibidem proximè.*
V. *hoc tit.diſc.10.*
X. *tit.de ſeruit.pluries.*

reſoluatur; Y. Seù an de ſola
27 portione intelligendum ſit, alia
portione hæredi, vel proprietario reſeruata; Z. Vel an ab ob-
28 ſeruantia interpræstationem recipiat.

Idemquè in legato habitationis, quando ſcilicèt veram, ac forma-
29 lem habitationis ſeruitutem importet, vel potiùs facultatem habitandi; A. Siuè in legato vſus aliquarum rerum, earum præſer-
30 tim, quæ perſonæ ornamentum concernant, quomodo intelligendum ſit.

Super his autem, ac ſimilibus, vtpotè, facti potiùs, quàm iuris quæſtionem redolentibus, certa, & determinata regula generalis,
31 cuicumquè caſui applicabilis, non de facili ſtatui poteſt, cum ex ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantijs, varijſquè diſtinctionibus,

---

Y. *hoc tit.diſc.39.& de Seruit.diſc.50. cum duobus ſeqq.*

Z. *hoc tit.diſc.31.& de Seruit.diſc.55.*

A. *ſub tit.de Seruit.diſc.65.& 66.*

bus, deciſio pendeat, ideoquè proprias ſedes, in caſus occurrentia adire oportet. B.

I I.

De legatorum priuilegijs, & effectibus, ac etiam de remedijs, & actionibus pro eorum aſſequutione competentibus.

ILlud præcipuum legatis à iure nouo priuilegium conceſſum eſt, quod lex antiqua non concedebat, hypothecæ ſcilicèt legalis,
32 quæ tacita vulgò dicitur, ad differentiam expreſſæ, ſub qua conuentionalis explicatur. C.

Quamuis enim in concurſu legatariorum, & creditorum ipſius diſponentis, hoc priuilegium nullius
33 operationis videatur, cum ſemper creditores, vtpotè cauſam onerosam

B. *Locis ſupra citatis.*

C. *hoc tit. diſc. 37. & 49. & de Credito diſc. 7. & in alijs.*

roſam foucntes, quamuis chirographarij tantùm, vincant legatarios.

Atquè in alio concurſu legatariorum, & creditorum hæredis, quamuis expreſſam, vel tacitam hypothecam habentium, potior ſit
34 legatariorum conditio in bonis defuncti ex beneficio ſeparationis bonorum, quod ab eadem antiqua lege conceditur priuſquàm à moderna hoc priuilegium tribueretur. D.

Adhùc tamen proficuum, nimiumquè operatiuum eſt, vt legatarius ſuas exercere valeat actiones contrà tertios bonorum poſſeſ-
35 ſores, in quos ex particulari titulo dominij, bona per hæredem, citrà fraudem, ex oneroſa, & correſpectiua cauſa translata ſint, cum ceſſante hypothecæ beneficio, ſola perſonalis actio non de facili remaneat experibilis contrà tertium, quoties illud non intret

 edi-

D. *tit. de credito diſc.27. & de feud. diſc.78.*

edictum, quod ad fraudes tollendas à lege prodijt E; Siuè, quod firmiora ità remanent legatario-
36 rum iura, exempta à faciliori præſcriptione, alijſquè limitationibus, ex quibus beneficium ſeparationis bonorum inutile remanere ſolet.

Quæſtione cadente, an prò ijs legatis, quorum ſors, fructuum,
37 vel annualium acceſſionum cum tractu ſucceſſiuo productiua ſit, non ſolùm pro ſorte, ſed etiam prò fructibus, vel annualitatibus decurſis, bona teſtantis eidem hypothecæ ſubiaceant, cum potioritate, vel beneficio ſeparationis bonorum aduersùs creditores hæredis, vel tertios, in quos ex præfato particulari titulo dominij translatiuo, bona diſtracta ſint.

Licèt autem id aliquam opinionum varietatem habeat; Veriùs tamen, ab ea diſtinctione determina-

E. *tit. de feud. diſc.78. & ſub dicto tit. de credit. pluries.*

minationem recipit, vt attendendum ſit, an ipſæ acceſſiones, vel annualitates, ità per teſtatorem demandatæ ſint, vt ipſius legatum contineant, de eius bonis implendum; Vel potiùs id iniunctum ſit hæredi, qui ex bonorum fructibus implere debeat, vt primo caſu, bona defuncti affecta ſint, ipſaquè hæreditas debitrix exiſtat; Secùs autem in altero. F.

Ex hoc autem legali priuilegio reſultat, vt inutile non ſit legatum, quod debitor creditori faciat de eo quod debet; cùm ità
38 proficuus reſultet effectus iſtius hypothecæ, ſeù proceſſus exequutiui, aliàs non competentis; Vt præſertim praxis frequentior docet in legato, quod parens liberis faciat legitimæ, vel dotis congruæ, ſeù de paragio, cùm veriùs ſit prò vno, vel altero legali debito hypothecam à lege tributam

B 2 non

F. *hoc tit. diſc. 37. & 49.*

non eſſe, illam verò ex legato reſultare. G.

Super proceſſu exequutiuo, an pro legatis competat, in iure non eſt expreſsè deciſum, ideoquè variæ deſuper habentur opi-
39 niones, quarum negatiuam Rota Romana, ob quamdam antiquitatis reuerentiam, tenet; Alia verò Romanæ Curiæ Tribunalia, magiſque communitèr illa aliarum ditionum, affirmatiuam, verè probabiliorem, ſequuntur, pro viæ exequutiuæ competentia. H.

Cum ea tamen moderatione, vt contra hæredem in eodem teſtamento ſcriptum, id procedat, cum eidem facultas non detur ſui auctoris factum impugnare, eiuſquè reſpectu, res iudicata ſit, atquè probatio probata, illa diſpoſitio, ex qua ipſe ſuum ius metitur; Secùs autem, vbi de inteſtato hærede agatur, qui reſciſſo,

G. *dicto tit. de feud. diſc. 78.*
H. *hoc tit. diſc. 6.*

ſciſſo, vel annullato teſtamento ex capite inofficioſitatis, vel ex alio defectu, qui in legata non influat, ad eorum implementum adhùc teneatur.

Siuè vbi de eodem teſtamentario agatur, qui directè ſui auctoris factum non impugnet, ſed aliam iuſtam habeat cauſam, ſeù probabilem dubitationem, denegandi legati ſolutionem, quia nempè interpræstationis, vel compræhenſionis, aut non impletæ conditionis, ſiuè caducationis, vel incapacitatis, vel inſufficientiæ quæſtio cadat, ſuper qua Iudicis determinatio prodierit, à qua potiùs, quàm à iudicio defuncti hæres credat ſe grauatum, ideoquè appellet. I.

Fructuum, vel acceſſionum quæſtiones, inter hæredes, & lega-
40 tarios frequenter forus audit, cum conſueta opinionum diuerſitate.

Illa tamen probabilior diſtin-

 ctio

I. *eodem diſc.6.hoc tit.*

ctio eſt, ex qua deciſio pendet, inter legata, quæ de ſpecie ſint, ac alia quantitatis, vt primo caſu, fructus ab inſtanti mortis teſtatoris, tanquam ſequela dominij, ad legatarium pertineant, tanquàm dominum (cui proindè rei vendicationis actionem lex concedit); Niſi ea in hærede, vel in alio poſſeſſore concurrat bona, vel media fides, quæ à perceptorum, & conſumptorum reſtitutione excuſet.

In altero autem caſu, in quo de legato quantitatis agatur, (præſuppoſita mora regulari, vel irregulari, ſine qua, intereſſe, vel vſurarum obligatio non datur), lex ciuilis, fauore pupilli, vel piæ cauſæ, ſeù alterius priuilegiatæ perſonæ, vel cauſæ, acceſſionum, vel vſurarum curſum concedit.

Contrarium verò lex canonica ſtatuit, cui propterea in hac vſuraria materia, lex ciuilis vbique in laicali etiam foro cedere debet, vt aliud intereſſe non debeatur, niſi

illud,

illud, quod ſuadeat ratio lucri ceſſantis, vel damni emergentis, vel altera non impleti mandati, quod per teſtatorem hæredi ſit iniunctum, vt in vſurarum ſede aduertitur.

Quinimò, vt neque ipſius teſtantis lex, vel ordinatio huiuſmodi acceſſiones licitas reddere valeat; Niſi vbi prohibita interim facultate legatario, ſortem principalem petendi, ipſæ acceſſiones, in legatum deductæ dici valeant; Secùs autem, vbi legatum peti poteſt, eiuſque actio ſit experibilis. L.

A debitore creditori legatum, quod factum ſit, an compenſandi cum debito præſumptionem habeat, vel potiùs vtrumque de-
41 bitum ſit, ſub frequenti quæſtione cadit; Ea verò illam genericam recipit diſtinctionem inter debitum neceſſarium, & volunta-

 rium,

L. *de hac materia fructuum, vel vſurarum legati ſub tit. de vſur. diſc. 29. cum duobus ſeqq.*

rium, vt in prima ſpecie, compenſandi præſumptio cadat, non autem in altera; Niſi contrariæ voluntatis expreſſa, vel præſumpta probatio accedat, in cuius caſu; tam vna, quàm altera pars diſtinctionis ceſſat, cum legis præſumptiones, ac regulæ, teſtantis voluntati perpetuò cedant; Ideoque certa deſuper ſtatui non poteſt regula, cum à facti ſpeciali qualitate pendeat, quando probationes, vel præſumptiones, & argumenta, concludant, necnè.

Neceſſaria verò cauſa, ea eſt, quæ citrà voluntarium factum hominis, à legis obligatione manet, ſecus autem, vbi neceſſitas à voluntate initium trahat, cum tunc voluntaria cenſenda veniat; Quæſtione cadente in lucris dotalibus, quæ, etiam abſque expreſſa partium conuentione, ex Statutis, ac legibus municipalibus manent an ſcilicèt, neceſſariam, ideſt legalem, vel potiùs voluntariam, ideſt conuentionalem cauſam redoleant,

jure

iure implicitæ voluntatis à lege municipali ſubintellectæ; Idque opinionum varietatem habet; Ea verò in Romana Curia recepta videtur, quæ voluntariæ cauſæ id refert, ideoque compenſationem excludit; Alibi verò diuerſa retinetur opinio, ideoque cum ea procedendum eſt, quæ in loco recepta ſit. M.

III.

De legatorum diminutione, ſeu contributo, quando hæreditas omnibus idonea non ſit; Ac de falcidiæ detractione; Et de ademptione, vel alia ceſſatione, ſeu caducatione, vel caducitate.

DVplici ex cauſa, legata diminutionem pati ſolent, adeoùt

M, *de hac materia compenſationis legati cum debito, vel lucro hoc tit.diſc.15.& tit.de dote, diſc.99 & 120.ac etiam ſub tit.de credito.*

in parte illorum ſequatur implementum; Vel quia hæreditas, detracto ære alieno, ſeù legitima filiorum, omnibus legatis idonea
42 non ſit, quamuis falcidiæ detractio non intret; Vel quia hæc detractio eamdem cauſet diminutionem.

Rarus autem eſt huius poſterioris detractionis caſus, cum penè pro communi ſtylo, hæc detractio ſoleat expreſsè prohiberi; Quinimò, etiam tacitè, & conjecturaliter iſta prohibitio admit-
43 tatur, quamuis leues eſſent conjecturæ, ob præmiſſam frequentiorem conſuetudinem, ac etiam ob nouiſſimam introductionem beneficij inuentarij, ob quam ceſſaſſe videtur ea ratio, quæ huius detractionis cauſa fuit. N.

Siuè quia, pro frequentiori vſu, legata concipi ſolent fauore piæ cauſæ, quæ ab hac detractione exempta eſt; Cadente quæſtione, an

N. *tit. de legitim. & detract. diſc.32. & 34.*

an hoc priuilegium, aduersùs
44 aliam æquè priuilegiatam piam, cauſam locum habeat, quod varias habet opiniones; Probabilius autem videtur, vt priuilegium quoque intret. Q; Adhùc tamen quandoque, præmiſſis, vel ſimilibus limitationibus ceſſantibus, hæc detractio legatorum diminutionem producit.

Siuè igitur, vno, ſiuè altero modo, integrum omnium legatorum
45 implementum ſequi non valeat; Regula eſt, vt omnes per contributum, ſeu per æs & liberam, ac pro rata, iuxtà arithmeticam computationem, talem diminutionem pati debeant; Niſi ex diſponentis voluntate aliqua legata exempta ſint ab hoc contributo.

In hoc itaque, vbi expreſſa ſit voluntas nulla cadit quæſtio, cum
46 iſta non ſit iuris, ſed facti, ac voluntatis; Cadentibus quæſtionibus quando id, ex coniecturata, ſeu præſumpta voluntate deduci

B 6 præ-

Q. *eodem diſc. 34. de detraction.*

prætendatur, quod certam non, recipit regulam generalem cuicumque caſui applicabilem, cum iuxtà generalem omnium coniecturalium quæſtionum naturam, in ſingulis caſibus, ex eorum individuis circumſtantijs deciſio pendeat; Potiſſimè verò, vbi legatum non omninò voluntariam, ſed neceſſariam, vel quaſi, cauſam habeat; Quia nempè ad conſcientiæ exonerationem; Siuè ad antidoralem remunerandi obligationem, aliamuè cauſam, quæ aliquam habeat ſpecialem rationem, legatum referri valeat, diſcretè ab alijs, quæ affectionis voluntarium habeant motiuum; Siuè vbi ratio ſanguinis, vel alia, ſpecialitatem aliquam inducat.

Quæſtione cadente, an generaliter pia cauſa in concurſu prophanæ hanc habeat ſpecialitatem, vel potiùs æquale contributum in-
47 ter pia, & prophana legata intret; Idque varias habet opiniones, diuerſaſque recipit diſtinctiones

nes in propria ſede recenſitas,non de facili ſub compendio explicabiles.

Alia etiam quæſtione inter æquè pia, vel æquè prophana legata cadente, vbi diuerſa ſit legatorum conditio, ſeù qualitas, quia nem-
48 pè alia ſint ſpecierum, alia verò quantitatis, quod pariter varias habet opiniones, diuerſaſque recipit diſtinctiones, à quibus deciſio pendet; Adhùc tamen veriſimilis, vel aliàs coniecturata voluntas, totum facit. P.

Ademptionis item, vel reformationis quæſtiones frequenter cadunt certam non recipientes regulam, niſi eam, vt in dubio præ-
49 ſumendæ non ſint, omniſque pro earum excluſione capi debeat interpretatio; In reliquis etenim, totum eſt facti, ac voluntatis,ex facti qualitate decidendum. Q.

Vbi

P. *de his omnibus in materia contributi hoc tit.diſc.35.*

Q. *de hac materia ademptionis hoc tit. diſc.32.& diſc.49.cum ſeqq.*

Vbi verò geminata eiuſdem
teſtatoris diſpoſitio accedat ergà
eumdem legatarium, frequentio-
res cadunt quæſtiones, an ſcili-
50 cèt poſterior, prioris ademptì-
ua, ſeù impletiua, vel potiùs ac-
cumulatiua ſit, adeoùt vtrumque
legatum debeatur; Siuè vbi diſpo-
nens, qui ſuperuiuat, ergà legata-
rium alium per actum inter viuos
51 liberalitatis, ac beneuolentiæ
actum exerceat, illumque finem
impleat, ad quem vltima voluntas
directa ſit.

Super his autem, ac ſimilibus,
pariter certa compendioſa regu-
la ſtatui non poteſt, cum totum
pendeat à ſingulorum caſuum cir-
cumſtantijs, ex quibus veriſimi-
52 lis voluntatis probationes, vel ar-
gumenta reſultent; Licèt enim
aliquæ generales deſuper habean-
tur propoſitiones, an in vnica,
vel diuerſa ſcriptura diſpoſitiones
contineantur; Siuè an prior be-
neuolentiæ augmentum, vel de-
crementum intermedio tempore
receperit; Aut an vtraque eam-

dem

dem habeat expreſſam, vel ſaltim implicitam cauſam, vel rationem; Vel an id, quod in vtraque continetur, ſit reiterabile, atque multiplicationem admittat; Attamen iſtæ, ſimileſque generalitates, benè operatiuæ ſunt, vbi voluntas omninò incerta ſit, vndè propterea, facti adiutorio ceſſante, cum regulis, ac præſumptionibus iuris, quæſtionem decidere oporteat; Siuè vbi argumentis, & coniecturis hinc indè colluctantibus, quæſtio ſit de præponderantia, cui regularum iuris aſſiſtentia magnum præbet pondus, vel fomentum. R.

Caduci quoque, & caducitatis quæſtiones cadunt; Notabili tamen differentia inter vnum caſum, & alterum cadente, ad ef-
53 fectum ſubſtitutionum, & ap-
ea,

R. *de his omnibus, & an ſecunda diſpoſitio ſit ademptiua, vel impletiua hoc tit, diſc. 49. cum plur. ſeqq.*

ea, quæ in legato continentur, ab hæreditate auulſa cenſeantur, vel potiùs adhùc in ea exiſtant; In caſu etenim caducationis iſta poſterior pars verificatur, ſecùs autem in caſu caducitatis, quæ præcedentem ſupponit acquiſitionem, quam caducatio negat, ac ſi legatum factum non eſſet, ob longam diuerſitatem effectuum, ex vna, vel altera ſpecie reſultantium, vt magis diſtinctè in ſua ſede aduertitur. S.

Ad id autem dignoſcendum, eadem in legatis diſtinctio intrat, quæ in fideicommiſſis, alijſque vniuerſalibus, etiam directis diſpoſitionibus habetur; an ſcilicèt
54 modalis, vel conditionalis diſpoſitio ſit; Vbi etenim de conditionali agatur, quæ à conditionis purificatione perfectionem, ac eſſentiam recipiat, adeoùt acquiſitionem impediat, eiuſque principio ſe opponat, conditionis defectus, vel non implementum, ſiue culpo-

S. *hoc tit. diſc. 29. & 30.*

culpoſum ſit, vel caſuale nil refert, ideoque caducationem cauſat; Vbi verò modalis, adeoùt iuris iam quæſiti amiſſionem, ſeù priuationem importet, cum ſpeciem pœnæ id redoleat, culpoſa contrauentio requiritur, vt locus fiat caducitati, cuius terminus intrat; Ideoque ad reſtitutionis in integrum, vel alicuius excuſationis præſidium confugere conceditur, quod priori caſu negatur. T.

Ad plures alios effectus iſta diſtinctio quoque nimiùm confert; Potiſſimè verò, vbi de ijs conditionibus agatur, quas lex repro-
55 bat, atque pro non ſcriptis haberi mandat, vt (exempli gratia) ſunt illæ, quæ viduitatem inducant, ſiue libertatis matrimonij, aut electionis vitæ religioſæ præiudicium contineant, cum facilius in caſu, quo reſolutiuæ ſint, quam

T. *hoc tit. diſc. 43. & 58. ſub tit. de teſtam. diſc. 73. & ſub tit. de fideic. diſc. 154.*

quam in altero quo ſint ſuſpenſiuæ, reijciantur, ac vitientur; in altero autem vitient; Ob eam notabilem differentiam, quæ inter iuris quæſiti amiſſionem, & quærendi impedimentum dignoſcitur. V.

Alter effectus eſt retrotractionis, pro reſtitutione ſcilicèt fructuum, ſeù totius emolumenti, quod interim perceptum ſit, vt in caſu conditionis intret, ſecùs ve-
56 rò in caſu modi, vt frequens diſputandi occaſiò potiſſimùm præbet in ijs legatis, alijſque diſpoſitionibus, quæ ſub viduitatis præcepto vxoribus fiant, ſiue ad inſtar, in alijs, quibus eadem ratio congruat.

Maiores itaque deſuper, facti, ſeù applicationis, eſſe ſolent quæſtiones, quando ſcilicèt, in vno, vel altero caſu eſſe dicamur, quo-
57 ties non omnino clara, & expreſſa ſit voluntas, quæ omnes dirimit iuris quæſtiones.

Quam-

V. *locis proximè citatis*.

Quamuis autem deſuper magna dignoſcatur ſenſuum, ſiue opinionum varietas; Pleriſque grammaticalibus verborum, vel clauſularum, ac dictionum ſenſibus, vel legalibus ſignificationibus principaliter inhærentibus, ideoque nimiùm quoque laborantibus ſuper gerundiorum, ac participiorum, reſolutionibus, cum ſimilibus frigiditatibus, ac ineptijs.

Veriùs tamen eſt, vt rei veritas, vel ſubſtantia voluntatis attendi debeat, an ſcilicèt implementum, acquiſitionis initio ſe opponat, illudque impediat, vel ſuſpendat, ſiue lex ob diſponentis voluntatem, ſuſpenſum, vel impeditum cum retrotractione fingat; Vel potiùs idem implementum acquiſitionem ſubſequi debeat, illamque ſupponat velut neceſſarium antecedens, adeò ut iuris iam quæſiti contrauentio, pœnalem amiſſionem, ſeù priuationem cauſet. X.

Cum-

X. *locis proximè cit. & præſertim diſc.154.de fideicommiſſ.*

Digitized by Google

Cumque tempus, vel caſus, ad duplicem effectum adijci ſoleat; Vel ſcilicèt, vt ſubſtantiam diſpoſitionis percutiat, ideoque interim, quod eius purificatio ſequitur, perfectionem impediat, atque conditionem facere dicatur; Vel ſolam exequutionem, eiuſque dilationem, ipſo actu ab initio puro, ac perfecto exiſtente; Hinc propterea, inuoluta pariter quæſtio eſt, an & quando mortis, vel ætatis, ſeu nuptiarum tempus, alteriuſuè caſus purificatio, conditionem faciat, necnè, quod ex varijs diſtinctionibus, non de facili ſub compendio explicabilibus, deciſionem recipit, ideoque in ſua ſede quoque videndum eſt. Y.
58

Atque hinc, tranſmiſſionis, vel reſpectiuè caducationis, alter effectus reſultat, vt in caſu quo ſubſtantiam percutiat, atque conditionem faciat, mors legatarij, quæ antè

Y. *hoc tit. diſc.3.58. & ſeqq. & dicto diſc.73.de teſtam.*

59 antè conditionis purificationem ſequatur, tranſmiſſionem impediat, atque caducationem inducat, niſi teſtantis voluntas aliud ſuadeat, ſecùs autem, vbi dilationem ſolùm, vel exequutionem concernat. Z.

Generaliter item lege fideicommiſſis particularibus legata exequante; Hinc ea, quæ in fideicommiſſorum ſede ſuper vulga-
60 ri, vel fideicommiſſaria, aliauè ſubſtitutionum ſpecie, vel ſuper caducitate, ſeù caducatione habentur, legatis quoque congruunt. A.

Amiſſionem quoquè legatorum, lex, in pœnam temeritatis induxit eorum, qui propria ſibi auctoritate ius dicunt, bonaque
61 legata capiunt, cum illa ab hæredis manu capi debeant; Niſi teſtator hanc tribuerit licentiam; Siuè legatarius abſquè vitio in rei legatæ poſſeſſione ſit, ex alio titulo,

Z. *Ibidem*.
A. *ſub tit. de fideicommiſſ.*

tulo, quem ſibi mutet, quod etiam abſque expreſſa declaratione factum eſſe, lex præſumit; Aut quod, Eccleſiæ, vel piæ cauſæ fauor eamdem tribuat licentiam; Seù quod certa detractionum incompetentia, vel canonica æquitas, inanem non permittat circuitum; Adhuc tamen, his, vel ſimilibus limitationibus ceſſantibus, vitioſa quidem reputatur poſſeſſio, vt legatarium non faciat hæredi legitimum contradictorem; non autem, vt hanc pœnam incurrat, raró, vel nunquam ad praxim redigi ſolitam, cum quælibet cauſa pœnam excuſet. B.

Diminutionis legati quæſtiones quoque inter hæredem, & legatarium oriri ſolent, quamuis hæreditas idonea ſit; neque de-
62 tractiones, legatorum integro implemento impedimentum præſtent;

B. *de his etiam ſub tit. de fideicom. & ſub tit. de iudic. ad materiam legitimi contradictoris.*

ſtent; Vbi ſcilicèt de legatis agatur ſpecierum, quæ cenſibus, aliſ-uè oneribus ſubiecta ſint, quæ illarum valorem, ſiuè vtilitatem minuant, an ad hæredem, vel ad legatarium ſpectent; Idque (ceſſante teſtatoris voluntate, cui ſemper deferendum eſt) ex oneris qualitate recipit determinationem; Vbi etenim merè reale ſit, vt in canonibus, ac liuellis, vel cenſibus reſeruatiuis, aliiſuè verè realibus reſponſionibus, id verificari dicitur, planum eſt legatarij onus eſſe; Et è conuerſo, planum eſt onus eſſe hæredis, vbi de ſimplicibus hypothecis generalibus, vel ſpecialibus ab ipſo teſtatore contractis agatur, pro debito generis, vel quantitatis; C. (Vbi etenim pro hypothecis à tertio rei legatæ priori domino moleſtias legatarius recipiat, euictionis quæſtionem potiùs id percutit;) Niſi legatum ſit vniuerſitatis, quæ tam actiua, quàm paſſiua iura

C. *hoc tit.diſc.38.*

iura ſecum trahat, cum tunc ad legatarium, non autem ad hæredem onera pertineant. D.

Tunc itaquè iuris dubietas cadit, quando de illo mixto agatur onere, quod ex conſignatiuo cenſu reſultare dicitur, quia nempè pro pecunia ad Apoſtolicarum Conſtitutionum præſcriptum ſuper ea re tanquàm fundo, cenſus ſit conſtitutus; Atquè vbi, non ab ipſo teſtatore onus adiectum ſit, ſed à tertio, quod in teſtatorem translatum ſit cauſatiuè, ipſius ſcilicèt rei occaſione, adeoùt, cauſatiuum, vel occaſionale onus dici valeat; Veriùs eſt, vt ad legatarium pertineat, quaſi quod teſtator id, quod ſibi competat, ſeù eo modo, quo ipſe rem poſſidet in legatarium transferre voluerit; Si verò ab ipſomet, vel ab alio, cuius perſonam vniuerſali hæreditario iure ipſe repræſentet, impoſitio facta ſit, opinionum non modica ſciſſura cernitur;

D. *eodem diſc.38.*

tur; Ea verò probabilior videtur, quæ hæredi potiùs, quàm legatario onus defert, niſi diuerſæ voluntatis argumenta, quæ ex ipſius rei, ac reſpectiuè oneris qualitate præſertim deriuent, aliud ſuadeant. E.

Euictio legatorum, regulariter non præſtatur, niſi teſtantis voluntas aliud ſuadeat, ſiuè oneroſam, atque correſpectiuam
63 cauſam habeat, pro qualitate facti, cuius potiùs, quàm iuris eſt quæſtio, pro facti qualitate decidenda. F.

An proprium item, vel alienum legatum ſit, ſub quæſtione cadere ſolet, adeoùt legatario, ad hæreditaria teſtantis bona non
64 competat actio, quia nempè, in alienæ voluntatis exequutionem, ità legatum conceptum ſit, vt alterius potiùs quàm ipſius teſtantis legatum dicendum veniat, id-

---

E. *dicto diſc.38. & ſub tit. de cenſib. diſc.18.*

F. *hoc tit.diſc.7.*

que ex facti qualitate, ac cir-
cumſtantijs determinationem reci-
pit. G.

Per voluntariam autem rei le-
gatæ alienationem, ſiuè per neceſ-
ſariam, cuius pretium in aliam
rem erogatum ſit, an ademptio
65 reſultet, vel potiùs alterius rei
ſubrogatio, quæſtio eſt, quæ pa-
riter certam non recipit regulam,
cum à facti qualitate veriùs de-
ciſio manet; Quamuis enim ali-
quæ deſuper habeantur generales
regulæ, vel propoſitiones, illæ
tamen pro norma potiùs deſer-
uiunt, vt diſpoſitionis voluntas
deſumatur, vt in ſua ſede aduerti-
tur. H.

Contributi quæſtio, inter hæ-
redem, & legatarium quotæ bo-
norum, cadere ſolet, ſuper alio-
rum legatorum, ac onerum im-
66 plemento, an ſcilicèt æqualis eo-
rum concurſus eſſe debeat, vel
potiùs totum ſit hæredis onus,
quod

G. *hoc tit. diſc. 57.*
H. *hoc tit. diſc. 48. & 55.*

quod varias habet opiniones; Probabilior autem videtur ea, quæ vtrumquè obligat, niſi argumenta accedant, quæ diuerſam arguant voluntatem, quæ totum facit. I.

An autem ceſſante legandi cauſa, legatum ceſſet, quia nempè tutori, vel curatori, ſeù educatori factum ſit, varias recipit diſtinctiones, atquè facti, & voluntatis quæſtio eſt, ex facti circumſtantijs decidenda. I.

C 2 De

I. *hoc tit. diſc. 52.*
I. *hoc tit. diſc. 22. & 23. & de Seruit diſc. 5. & 52.*

Digitized by Google

I V.

De legatis pijs, eorumque priuilegijs; Et de legatariorum capacitate, vel incapacitate, ſeù indignitate; Et de facultatibus exequutorum, ſiuè illorum, qui ſint de iure exequutores, vt ſunt Epiſcopus, vel Fabrica Sancti Petri, & de iſtius facultatibus.

EA omnia, quæ prophanis legatis fauorabilia ſunt, pijs congruere quoties legatarij incapacitas non obſtet, de iure non du-
67 bitatur, cum á minus fauorabilibus, minùſquè priuilegiatis, ad fauorabiliora, magiſquè priuilegiata, fauorabile argumentum intret, non autem odioſum; Ideoquè ſuper ijs cadunt quæſtiones, quæ prophanis, vel temporalibus legatis, per legem denegata, pijs, ex ſpeciali fauore, vel priuilegio, competere contendatur.

Duplex itaquè defectus, vel imper-

imperfectio, in legatis, alijſquè vltimis voluntatibus dignoſci ſolet, voluntatis ſcilicèt, ac ſolem-
68 nitatis; In ijs itaquè voluntatis defectum reſpicientibus, (quidquid aliqui malè opinentur) nullus eſt piæ cauſæ fauor; In eo ſolùm conſiderabilis, vt eiuſdem integræ, ac validæ, ſed ambiguæ voluntatis interpretatio, magis lata, benignaquè fiat interpretatio, quàm in prophanis facienda eſſet, quoniam defectus eſt naturæ, cui legis poſitiuæ priuilegia non diſpenſant, vt generaliter in teſtamentorum, aliarumquè vltimarum voluntatum ſede, occaſione legatorum quoque aduertitur. L.

In alijs autem, quæ iuris poſitiui ſolemnitates percutiant, iſte fauor nimium operatiuus eſt,
69 omniaquè ſupplet ab eodem poſitiuo iure manantia, cum ſola naturalis veritas, vel proba-

L *ſub tit. de teſtamen. pluries.*

tio attendenda veniat. M.

Idemquè generaliter in ijs
omnibus, quæ ab eodem iure
poſitiuo, ex eius auctoritate, non
70 autem pro diuini, vel natura-
lis iuris obſeruantia, vel decla-
ratione manant, dicendum eſt;
Putà circa ea, quæ patriæ poteſta-
tis defectum, vel inofficioſi que-
relam, ſeù verborum vim, ac ope-
rationem concernant, cum ſimili-
bus. N.

Qualia verò ſingulariter ſint
priuilegia, vel effectus, qui ex
hac generica theorica reſultant,
compendio incongruum eſt re-
71 cenſere, cum formalem exigat,
ac particularem tractationem, ab
alijs iam peractam; Potiſſimè quia
non legatis tantùm, ſed etiam
directis, ac obliquis diſpoſitioni-
bus vniuerſalibus, alijſquè diſpo-
ſitionibus ea communia ſunt; At-
què ex hac generica theorica, ſeù
diſtinctione vir ſenſatus, omnium
ſingu-

M. *ibidem proximè*.
N. *ibidem proximè*.

ſingularium priuilegiorum competentiam rectè comperiet.

Legatarij verò incapacitas, pias etiam, quamuis aliàs validas, ac perfectas diſpoſitiones, inutiles quandoque reddit, quia nempè,
72 de illis agatur Religionibus, vel Religioſis, in quibus, ob arctum paupertatis inſtitutum, tàm in particulari, quàm in communi, acquirendi, ac retinendi incapacitas accedat; Tunc etenim, dato ſubſtituto, vel alia fauore hæredis diſpoſitione accedente, quatenùs præciſum legati implementum non ſequatur, inutile remanet legatum, atquè pro non ſcripto habendum eſt, ex legatarij defectu; Eo modo quo illud remanet legatum, quod perſonæ in rerum natura non exiſtenti, vel antè teſtatorem defunctæ, fiat.

Vbi verò nullus detur ſubſtitutus, nullaquè alia fauore hæredis accedat diſpoſitio; Cum piæ di-
73 ſpoſitiones, ad Deum, vel propriam animam primariò directæ

 cen-

cenſeantur, vnum verò, vel alterum pium opus, demonſtratiuè, atque pro modo exequendi adiectum dicatur; Hinc proindè, per loci Epiſcopum, vtpotè piarum diſpoſitionum legalem exequutorem, aliis pijs operibus, (non autem ſibi, nec ſuis) eadem pia diſpoſitio applicabitur. O.

Per Apoſtolicas autem Conſtitutiones, in aliquibus præſertim Italiæ partibus, vel Ditionibus, cumulatiuè cum Epiſcopo, iſtoquè non benè præueniente,
74 Fabrica S. Petri has explet partes exequutoris, ſibi ipſi etiam, ad earumdem Conſtitutionum, aliarumque eius auctoritatum normam, in toto, vel in parte applicando id, quod iuxtà teſtantis deſiderium applicari non poteſt; Vel quia legatarij incapacitas id prohibeat; Vel quia eiuſdem incertitudo id impediat; Vel quia

O. *de teſtam, diſc. 24. & in alijs.*

quia ad opus volitum non ſuffi-ciat. P.

Aliorum verò, quæ particularium exequutorum ab eodem teſtante deſtinatorum, ac Epiſcoporum, & Fabricæ poteſtatem con-
75 cernant, aliqua compendioſa mentio in teſtamentorum ſede habetur, cum eadem ſit generica ratio, ac poteſtas. Q.

Non ſemper tamen, Religioſorum, ac Religionum præfatum arctum paupertatis votum, etiam in communi profitentium,
76 incapacitas viget, pia legata aſſequendi, vel retinendi, cum in aliquibus, retentionem perpetuam ad redditum, non autem aſſequutionem pro erogatione in quotidianos vſus, ea percutiat; Siuè in ijs etiam, quæ omnimodam aſſequendi incapacitatem habeant, ea ſolùm viget, vbi ipſorum Religioſorum prouiſionem diſpoſitio con-

P. *tit. de fideicom. diſc.* 108. *&* *de teſtamen. diſc.* 22. *&* 23.

Q. *tit. de teſtamen. diſc.* 68.

cernat, adeoùt diurnæ mendicitati ex quæſtuatione id aduerſetur; Secùs autem vbi, Eccleſiæ, vel Conuentus fabricam, & ornamenta, ſiuè Sachriſtiæ ſacram ſuppellectilem, aut infirmariæ, vel librariæ vſum concernat, vt in Regularium ſede aduertitur. R.

Aliæ quoque, in legatis, alijſquè vltimis voluntatibus incapacitates legatariorum, ſiuè paſſiuæ
77 inteſtabilitates in iure habentur, quarum aliquæ in teſtamentorum ſede habentur; Ea præſertim, quæ in ſpurijs, potiſſimè verò in ijs, qui ex damnato coitu progeniti ſunt, dignoſcitur, vltrà id, quod alimentorum obligatio exigat. S.

Quamuis etenim plures, legatorum, aliarumquè diſpoſitionum indignos lex reputet, vt ſunt teſtatoris occiſor, vel quia aliàs

R. *ſub tit. de Regular. diſc. 35.*
S. *ſub tit. de teſtam. diſc. 52. & ſeq. & 74.*

78 aliàs eum graui iniuria affecerit, ac ſimiles; T.] Attamen non ſemper id importat incapacitatem, cum indignitatem, quandoquè cauſet; Vt etiam in teſtamenti impugnatore habetur. V.

Nimium autem refert, an incapax, vel indignus quis exiſtat, cum incapacis reſpectu, inutile remaneat legatum, atque pro non ſcripto habendum ſit, perindè ac, ſi factum non eſſet, ideoquè bona per ius non decreſcendi, in hæreditate remanent, vel ad ſubſtitutum deferuntur, qui propterea, ex ſecundo, primus efficitur; Indignus autem acquirit, ſed ab eo, quod iam quæſitum eſt, fiſcus aufert. X.

De alijs verò, de quibus in praxi tractare occaſio non præ-
C 6 buit,

T. *dicto tit. de teſtam. diſc. 55.*

V. *hoc tit. diſc. 24. & dicto diſc. 55. de teſtam.*

X. *tit. de Regal. ad materiam confiſcationis diſc. 160.*

buit, apud ſuas ſedes, qui cu-
pit, perquirat, cum non totius
materiæ, per ſpeciem abſolutæ
tractationis, ſed eorum, de qui-
bus agere contingit, compendio-
ſam inſinuationem, iſti labores
contineant.

SVMMA
SIVE
COMPENDIVM

Eorum, quæ in Foro magis practicabilia continentur in Lib.XI.Parte Secunda Theatri Veritatis, & Iuſtitiæ.

De Succeſſionibus,&c.

ROMÆ, M.DC.LXXIX.

Typis Bartholomæi Lupardi Impreſſoris Camer. & Vatic.

Superiorum Permiſſu.

Digitized by Google

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiſs. P. Magiſt. Sac. Pal. Apoſt.

I.de Ang.Arch.Vrbin.Viceſg.

Imprimatur,

Fr. Raymundus Capiſuccus Ordinis Præd.Sac.Pal.Apoſt.Mag.

SVMMA

SIVE

COMPENDIVM

Eorum, quæ continentur in hoc Libro XI. Parte Secunda De Succeſſionibus ab inteſtato, & de Statutis.

I.

De ordine inteſtatæ ſucceſſionis, ex ſola diſpoſitione iuris communis, *à num.1.ad 22.*

II.

De neceſſaria ſucceſſione; quæ à iure quoque communi, ſecundarum nuptiarum ratione reſultat, *à numer.22.ad 33.*

De

III.

De alia ſucceſſione neceſſaria, quæ reſultet à iure municipali, vel alio iure ſpeciali, *à num. 34. ad 37.*

IV.

De ſucceſſione prælatiua alicuius generis perſonarum ex iure municipali, quod ſit alterius generis excluſiuum, puta maſculorum in excluſionem fœminarum, *à num. 38. ad fin.*

SVMMARIVM.

I.

1 *QValis ſit ordo inteſtatæ ſucceſſionis de iure communi.*

2 *Prima cauſa ſucceſſionis eſt filiorum legitimorum, & naturalium ſupra parentes.*

3 *Quomodo ſit illa nepotum ex filio prædefuncto.*

4 De

4 *De differentia inter patrem, & matrem circa ſucceſſionem naturalium tantum, vt patri non ſuccedant, matri autem æquè ſuccedant cum legitimis, quod limitatur.*

5 *Filiæ imputant, vel conferunt dotem, & quando ſecus, & quid in donatione ob cauſam facta filio.*

6 *Non extantibus filijs ſuccedunt pater, & mater, & fratres vtrinque coniuncti, vel eorum prædefunctorum filij, licèt moriens ſit in poteſtate.*

7 *Hiſque extantibus, auus, & auia alijque aſcendentes non admittuntur abſque repræſentatione.*

8 *Non extantibus patre, vel matre, auus, & auia ſuccedunt cum fratribus vel eorum filijs.*

9 *An nepotes ex fratre prædefuncto ſuccedant cum patre, vel matre.*

10 *Fratres ex vno latere vbi extent fratres vtrinque vel eorum filij,*

filij, & parentes, non habent ius in ſucceſſione.

11 *Quid deficientibus vtrinque, an fratres ex vno latere concurrant cum parente eiuſdem lateris.*

12 *Alij collaterales poſt fratres, & fratrum filios non ſuccedunt cum aſcendentibus etiam mediatis licet gradus ſit æqualis.*

13 *Nepotes plurium fratrum, nullis extantibus fratribus, an ſuccedant in ſtirpes, vel in capita.*

14 *Iidem nepotes ex fratribus licet nulli adſint fratres, excludunt patruos, & auunculos.*

15 *De ſucceſſione fratrum vnius lateris tantum.*

16 *De generico ordine ſucceſſionis aliorum coniunctorum poſt prædictos.*

17 *Coniuncti ſuccedunt vſque ad decimum gradum ciuile, & non vltra.*

18 *Eis non extantibus ſuccedit vxor, eaque*

eaque non curante, fiſcus, ſed quando hæc fiſci ſucceſſio excludatur.

19 *Illegitimi non habent ius agnationis, ſed ſolum illud cognationis ideoque cognatis, non autem agnatis ſuccedunt, & è contra.*

20 *Quid de legitimatis.*

21 *Et quid de adoptiuis.*

22 *An inter parentes intret diſtinctio, vt paterni in paternis, & materni in maternis ſuccedant.*

I I.

23 *De neceſſaria ſucceſſione filiorum primi matrimonij in bonis matris binubæ obuentis à primo viro, vel à filijs primi matrimonij ex I.fœminæ.*

24 *Quas pœnas ſecundò nubentium, inductas à iure ciuili, lex canonica aboleuerit.*

25 *Iſtæ pœnæ procedunt etiam in viro binubo, & quando excuſetur.*

26 *De alijs excuſationibus iſtarum pœnarum, præſertim ratione conſenſus.*

27 *An dicta ſucceſſio procedat in bonis, quæ mediatè obuenerint.*

28 *Iſtud ius filiorum eſt perſonale, ad hæredes non tranſmiſſibile, ſi ipſi parenti binubo prædecedant.*

29 *Minuſque dicta ſucceſſio intrat in ijs bonis, quæ parens binubus ex filij teſtata diſpoſitione, vel donatione obtinuit.*

30 *Aut in obtentis titulo oneroſo.*

31 *Poteſt parens binubus in his bonis gratificari aliquos ex filijs.*

32 *De ſucceſſione neceſſaria in legitima filijs debita, & de illa, quæ debetur coniugi pauperi.*

33 *De alia ſucceſſione neceſſaria,* ex l.hac edictali.

III.

34 *De neceſſaria ſucceſſione filiorum in*

in bonis parentis præſertim in dotalibus matris ex iure municipali.

35 *De illa coniunctorum in bonis antiquis.*

36 *De illa eorumdem volente poſſeſſore diſponere cum illegitimis.*

37 *De ſucceſſione neceſſaria in fideicommiſſo, vel feudo, ſeu emphyteuſi.*

I V.

38 *De ratione introductionis Statutorum circa ſucceſſionem.*

39 *An cenſenda ſint odioſa, & exorbitantia, vel potius fauorabilia, & iuri conformia.*

40 *In eis requiritur vtraque ſubiectio perſonarum, & bonorum.*

41 *An excludant perſonas eccleſiaſticas.*

42 *An ſint ſeruanda inter laicos in ſucceſſione perſonæ eccleſiaſticæ.*

43 *De dotatione fœminarum, quæ per hæc*

hæc Statuta demandatur, quomodo intelligenda ſit.

44 *De alijs ad materiam remiſſiuè, & quare de ſingulis non agatur.*

I.

IVris ciuilis diſpoſitione attenta, quæ vbique, in terris etiam Eccleſiæ, atque
1 in Eccleſiaſtico foro, quoque viget; Quamuis antiquiori, vel medio tempore, non modica varietas, ſuper ininteſtatæ ſucceſſionis ordine dignoſcatur; Ex Nouiſſimo tamen Iuſtinianeo Iure, cum quo viuitur, iſte ordo planus redditus eſt, cum pleræque dubitationes, quæ in caſibus omiſſis, vel non ſufficienter explicatis, magnam inter noſtros maiores pugnam cauſarunt, hodiè quoque ſopitæ pœnè ſint; Eam pro regula amplectendo opinionem, quæ magis Tribunalibus probabilior viſa ſit, ac pro-

propterea magis communiter recepta.

Filiorum itaque primi gra-
2 dus, qui nullam natalium maculam habeant, (ſublata ſexus differentia,) prima, & coæqualis eſt cauſa vtriuſque parentis reſpectu, neque cum filijs, nepotes, ex eiſdem, qui adhuc extent, minuſque defuncti pater, vel mater concurrunt, cum filij omnes alios vincant; Nepotes autem, vel vlte-
3 riores deſcendentes, qui alijs prædefunctis, primum cum auo, vel proauo locum occupent, filiorum loco habentur, ideoque parentes etiam vincunt, atque in aliorum filiorum primi gradus concurſu, ex repræſentationis beneficio obtinent id, quod eorum parens obtineret ſi viueret.

Ea verò, inter patris, ac matris ſucceſſionem, filiorum vel deſcendentium, ex eis, differentia dignoſcitur, quod patri, non niſi legitimi, & naturales, non
4 autem naturales tantùm ſuccedunt; matri autem, omnes coæ-

quali

quali iure, natalium macula non obſtante; Niſi de matre Illuſtri agatur, quæ filios legitimos habeat (vtroque requiſito copulatiuè deſiderato); Vel niſi ex damnato, & punibili coitu progeniti ſint, vt in legitima quoque filijs de neceſſitate debita ſtatutum eſt.

Quamuis autem, ex dicto Nouiſſimo Iure, ſublata ſit ſexus differentia; Si tamen fœminæ,
5 ab eo parente, de cuius ſucceſſione agitur, dotem habuerint; Iſtam conferre, ac imputare debent; Niſi ex ea donatione dos data ſit, quæ ab alio, quàm filiationis motiuo proueniat, ideoque collationi, ac imputationi non ſubiaceat; Optione data non conferendi, quatenus à ſucceſſione abſtinere velit; Idemque in maſculis, quibus cauſatiua donatio, iuxta iuris regulas imputabilis, facta ſit. A.

Poſt

A. *de hac materia collationis, vel imputationis ſub tit. de hæred. diſc. 31. & tit. de legit. diſc. 24.*

Poſt filios, alioſque deſcendentes; Parentum primi gradus, nempè patris, & matris, ac fratrum, & ſororum vtrinque coniunctorum, ſecunda, & coæqualis eſt ſuccedendi cauſa, patriæ poteſtatis vinculo neglecto, in ea bonorum ſpecie quæ, ſub ad-
6 uentitio peculio cadit, cum ſolùm eorum, quæ ſub verè profectitio peculio adhuc remanent, occupatio patri concedatur ipſius peculij iure; In alijs autem hæreditario, ac ſucceſſorio iure, cum matre, & fratribus venit.

Atque vbi vterque primi gradus parens extet, vel eorum alter, aui, vel auiæ ſeu vlterioris aſcen-
7 dentis, nulla eſt ſucceſſio, neque repræſentatio ordine indiuerſo datur.

Si verò germani fratres, vel ſorores vel eorum prædefunctorum filij adſint, immediati autem parentes deſint, atque ſolum mediati extent, auus nempè, vel auia,
8 ſub quæſtione eſt, an locum parentis coæquali iure occupet, magiſque

recepta , & probabilis affirmatiua videtur. B.

Prout etiam quæſtio eſt, cum opinionum varietate, in caſu conuerſo, vbi nempè pater, vel ma-
9 ter extet, non autem frater vtrinque coniunctus, ſed ex eo prædefuncto nepos, an repræſentationis beneficium intret, vt ità primum locum occupet, maiorque dubitandi ratio cadit, quando alter primi gradus frater non extet, qui repræſentationi anſam præbeat; Pariterque probabilior eſt opinio nepoti fauorabilis, vt repræſentationis beneficio iuuetur. C.

Illi verò fratres, vel ſorores, quibus vnius tantùm lateris coniunctio datur, cum parentibus,
10 vel cum fratribus vtrinque coniunctis, eorumque prædefunctorum filijs, nullum habent concurſum; Cadente quæſtione, an vtrinque coniunctis non extantibus,

B. *hoc tit.diſc.*30.
C. *hoc tit.diſc.*8.*num.*11.

bus, illi qui ex vno tantum latere coniuncti ſunt, ad ſucceſſionem concurrant, cum eo parente, à quo eorum coniunctio manat, quia
11 nempè vterini cum matre, vel conſanguinei cum patre concurrere velint, magiſque recepta eſt negatiua. Non tamen cum aſcen-
12 dentibus, etſi mediatis, alij collaterales poſt fratres, & fratrum filios concurſum aliquem habent, licet reſpectiuè gradus æqualitas adſit. D.

Nullis autem extantibus fratribus, ſed plurium prædefunctorum nepotibus, magna apud anti-
13 quiores, nimiumque inuoluta fuit quæſtio, an adhuc intrare debeat repræſentationis ordo, per quem ſucceſſio fiat in ſtirpes, eo modo quo accendente patrui, vel auunculi, ſeù amitæ, vel materteræ concurſu ſucceditur; Hodiè verò vbique magis ea recepta eſt opinio, vt ſucceſſio ſit in capita,

D 2 cum

D. *hoc tit. diſc. 3.*

cum ceſſet repræſentationis neceſſitas. E.

Adhuc tamen huius repræſentationis caſu, vel neceſſitate ceſſante, illa in fratrum prædefun-
14 ctorum filijs, operatiua remanet, vbi cum defuncti patruo:vel auunculo concurſus fiat; Licet enim, eadem, & coæqualis tertio gradu coniunctio ſit,non tamen æqualis eſt ſucceſſio, ſed potior eſt illa inferioris lineæ collateralis nepotum ex fratre, primum fraternum gradum ità repræſentantium. F.

Vtrinque coniunctis quoque, vel eorum filijs, non extantibus, fratrum, ac ſororum ex vno late-
15 re tantum, prior quàm, vlteriorum collateralium ſucceſſio eſt coæqualis, ſi ex eodem latere attineant, ſi verò ex diuerſis, diuiditur ſucceſſio pro bonorum origine, vt in ijs, quæ à patre, conſanguinei, in ijs autem quæ à matre, vteri-

E. *diſc.8.num.10.& alibi hoc tit.*
F. *diſc.8.hoc tit.*

vterini ſuccedant; In quæſitis autem à defuncto, ſit ius coæquale;
16 Nepotes autem ex fratre vnius lateris cum nepotibus ex fratre vtrinque pro magis recepta opinione non concurrunt.

Aliorum verò omnium vltrà præmiſſos, indefinita eſt ſucceſſio, ſola gradus proximitate attenta; ideoque patruus, vel auunculus conſobrinum excludit, vinculi vnicitate, vel duplicitate non curata, vſque ad decimum ciuilem gradum, quem ſucceſſionis ordo non egreditur, ſed vir,
17 vel vxor ſubintrat, G. Iſtoque etiam non extante ſuccedit fiſcus, quem tamen aliquando in clericis, Eccleſia, & in infirmis, vel addictis
18 aut expoſitis Hoſpitale, vel alia Congregatio, pro caſuum, vel morum diuerſitate excludit. H.

G. *diſc. 39.*

H. *ſub tit. de Regal. diſc. 149. vbi de hac materia ſucceſſionis fiſci in bonis vacantibus, & quando non intret.*

In illegitimis autem, inter
agnatos, & cognatos, diſtinctio
eſt, vt agnatorum nulla actiua
vel paſſiua ſucceſſio detur, cogna-
19 torum verò ſecus, niſi ea acce-
dat circumſtantia, quæ (vt ſupra)
matrem quoque extraneam effi-
ciat, cum ab ea reliqui per cogna-
tionem coniuncti normam reci-
piant. I.

Legitimatorum actiua, & paſ-
ſiua ſucceſſio, à legitimationis
qualitate pendet, eo modo quo
20 circa legitimæ debitum aduer-
titur, an ſcilicèt pura, & plena
à ſupremo Principe tacta ſit, vt
explicitam, vel ſubintellectam non
habeat iuris venientium ab inte-
ſtato præſeruatiuam L; Adopti-
21 uorum autem hodiè nullum quæ-
ſtionis caſum praxis docere vide-
tur.

In parentibus mediatis præſer-
tim, magna eſt Iuriſtarum lucta,
an

I. *diſc.* 10.

L. *Sub tit. de legitim. & detraction. & hoc titulo diſc.* 38.

22 an coœquale ſit ius, ex gradus maiori proximitate regulanda, vel potiùs patrimoniorum diuiſio intret, ſeù bonorum origo attendatur, vt ſcilicèt paterni in paternis, materni autem in maternis ſuccedant; Probabilior autem, atque in praxi magis recepta videtur opinio, quæ praxim tenet partem, vt ſcilicèt hæc diſtinctio, ſeù differentia hodiè ſublata ſit.

I I.

De neceſſaria ſucceſſione, quæ à iure quoque communi, ſecundarum nuptiarum præſertim ratione, vel al às reſultet.

INter alias pœnas, quas lex ciuilis, mulieri ad ſecundas nuptias conuolanti iniunxit, ea eſt, in
23 praxi frequenter contingibilis, vt in ijs bonis, quæ ex liberalitate, ac beneuolentia primi viri, vel ex immediata ſucceſſio-

ne vnius ex filijs primi matrimonij, in eam binubam obuenerunt, ſiuè etiam ex lucris dotalibus, neceſſaria ſit ſucceſſio filiorum, aliorumque liberorum eiuſdem primi matrimonij, diſpoſitione ipſi matri morienti prohibita, vel etiam ea inter viuos, quæ lucratiua ſit, aut aliàs legis fraudem reſpectiuè redoleat.

Quamuis enim, matrimonij libertatis fauore, pœnas, quas ſecundò nubentibus lex ciuilis inflixit, lex canonica aboleuerit, iſta-
24 que lex correctoria, in foro etiam laicali, atque in laicalium Principum ditionibus, (quæ ſub terrarum Imperij vocabulo explicari ſolent) legi ciuili præualeat; Adhuc tamen incorrectæ remanent illæ pœnæ, quæ liberorum primi matrimonij fauorem reſpiciunt. M.

Prædictæ autem legis ciuilis littera, mulieri binubæ iſtam, aliaſ-

M. *de his pœnis ſecundo nubentium diſc.29.cum pluribus ſeqq.*

aliaſque irrogat pœnas, idcoque
25 plurium ſententia eſt, vt in viro locum non habeant; Contrarium tamen magis receptum eſt, vt in vtroque coniuge, vel parente reſpectiuè, pariformiter id procedat; Facilius tamen in viro cadet iuſta excuſationis cauſa, in gratiam eorumdem filiorum ex prima vxore ſuperſtitum, quorum, melior educatio alterius vxoris moralem neceſſitatem, vel congruentiam exigat, pro facti qualitate. N.

Excuſat itaque ab hac pœna ſuperius inſinuata, vel alia ſimilis iuſta cauſa, ſiuè ipſorum libe-
26 rorum conſenſus, qui tamen expreſſus, ac legitimus exiſtat, ad hunc finem datus, non autem, vbi ex ſola vrbanitate, ſeù beneuolentia, vel quod parenti filius contradicere non audeat, ſiuè quod nouercam, vel reſpectiuè vitricum

N. *diſc.33.*

amauerit, eique reuerentiæ actus exhibuerit. O.

Non leuis autem quæſtio eſt, an hæc neceſſaria ſucceſſio, in ijs bonis procedat, quæ à primo
27 coniuge in binubum ſuperſtitem, non immediatè, ex vnius ex filijs ſucceſſione, ſed mediatè obuenerunt, quia nempè vno filio prius defuncto, alter prò eius virili ſuccedat, eique poſtea morienti, cum alijs fratribus, parens binubus ſuccedat, an ſcilicèt, quod ita mediatè obuenit, huic neceſſariæ ſucceſſioni ſubiaceat, quod varias habet opiniones, variaſque recipit diſtinctiones præſertim in linea deſcenſiua, vel tranſuerſa, ideoque in ſua ſede videndum eſt. P.

Huic verò neceſſariæ ſucceſſioni fauore liberorum tantùm, qui parenti binubo ſuperſint, locus
28 eſt, ideoque primi matrimonij liberi, qui tali binubo parenti præ-

dece-

O. *eodem diſc.33.*
P. *diſc.30.*

decedant, ad extraneum hæredem huiuſmodi ſucceſſionis ius non tranſmittunt, quamuis teſtati decedant, quidquid aliquorum error tradat. Q.

Minuſque eidem neceſſariæ ſucceſſioni locus eſt, in illis bonis, quæ non ex inteſtata ſucceſſione,
29 legiſque beneficio, ſed ex morientis filij beneuolentia, & diſpoſitione, parens binubus obtineat, ſiuè per vltimam vnluntatem, ſiuè per actum inter viuos id ſequatur. R.

Prout neque ſub hac pœna cadunt ea, quæ binubus coniux, ex primi bonis obtinuerit, non ex liberalitate, ſed ex cauſa onero-
30 ſa, & correſpectiua, vt præſertim ea donatio eſſe ſolet, quæ pro alicuius inæqualitatis compenſatione fiat.

Non omnium item liberorum
31 primi matrimonij neceſſaria eſt ſucceſſio, ſed eorum tantùm, qui-

---

Q. *diſc.34.*
R. *eod.diſc.34.*

bus parens binubus gratificari valet, cum iſtam à lege habeat poteſtatem, qua ad exercitium non deducta, æqualis eſt omnium conditio, iuxta ſucceſſionis ordinem. S.

Aliæ ſunt neceſſariæ ſucceſſiones, quæ à iuris communis diſpoſitione manant, vt eſt legi-
32 tima, quæ liberis, vel parentibus debita eſt, iſta verò diuerſam habet ſedem vel materiam; T. Siuè illa, quæ pauperi coniugi ſuperſtiti debetur in bonis morientis coniugis in quarta parte. V.

Prout impinguatæ legitimæ ſpeciem habet illa neceſſaria ſucceſſio, quæ in ipſiuſmet binubi
33 parentis bonis, primi matrimonij liberis debita eſt, vt vltrà legitimam eis de iure debitam,

cuiusli-

S. *de præmiſſis, & alijs ad materiam ſecundarum nuptiarum dicto diſc.29.cum plur.ſeqq.*
T. *ſub tit.de legit.& detract.*
V. *diſc.49.*

cuiuslibet eorum conditio æqualis fiat ſecundo coniugi ſuperſtiti, cuius fauore parens binubus diſpoſuerit, quamuis ex cauſa lucri conuentionalis, vel ſtatutarij diſpoſitio manet, vbi lex municipalis, explicitam, vel implicitam non habeat derogationem illi legi, quæ liberorum primi matrimonij fauore ita ſtatuit. X.

I I I.

De ſucceſſione neceſſaria, quæ reſultet à iure municipali, vel ab alio iure particulari.

QVamuis iuxta ordinem in prima Rubrica inſinuatum; Ius ciuile nouiſſimum, inteſtatam ſucceſſionem regulari debere ſta-
34 tuerit; Attamen; Vel quia antiqui

X. *diſc.32.& ſub tit.de dote diſc.130. & ſeqq.*

tiqui Romanorum mores, ab illis Græcorum, qui tale Ius nouiſſimum condiderunt, eſſent diuerſi; Vel quia in eo intermedio ſpatio, quod inter Imperij Romani translationem, dictarumque legum inuentionem, ac vſum, intercesſit, prò diuerſarum dominantium Nationum moribus, vel ex alijs accidentibus, diuerſum ſuccedendi ordinem plures præſertim Italiæ populi ſibi ſtatuerint; Hinc proindè; Vel ex antiquarum legum, ſeù conſuetudinum particularium continuatione; Vel ob nouas leges ſtatutarias, quas ijdem populi pro eorum animi declaratione, circa legum ciuilium vſum condiderunt; In plerisque locis, diuerſus eſt ordo ſuccedendi, etiam neceſſarius, vt præſertim frequentior vſus docet in mulieris dote; In qua filiorum neceſſaria eſt ſucceſſio, adeòvt neque volens poſſit mater aliter, per vltimam præſertim voluntatem, diſponere, vt in dotali

tali potiſſimùm ſede aduertitur. Y.

Siuè quod de bonis antiquis, ac aliàs quàm ex propria acquiſitione obuentis, non liceat, illis de
35 ſanguine, qui etiam per tranſuerſum coniuncti ſint, excluſis, in toto, vel in parte, cum extraneis diſponere. Z.

Aut quod volens cum propria
36 prole naturali tantùm diſponere, fratres, vel agnatos in aliqua parte ſucceſſores habere teneatur A; cum ſimilibus reſtrictionibus, certam, ac generalem non admittentibus regulam, cum ab ipſarum legum particulari qualitate id pendeat.

Ex priuato quoque iure, ne-
37 ceſſariam ſucceſſionem frequens praxis vbique docet, vbi nempè

Y. *de his legibus, vel conſuetudinibus ſub tit.de dote diſc.90. & diſc.103.cum plurib.ſeqq.& hoc tit.diſc.38.*

Z. *dicto diſc.103.de dote.*

A. *de teſtament.diſc.52.*

pè de fideicommiſſaria, vel de feudali, ſeù emphyteutica ſucceſſione pacti, & prouidentiæ, aut ſimili agatur, vt in earum pœculiaribus ſedibus aduertitur; Id autem, teſtatæ, vel conuentionali, potius, quam inteſtatæ ſucceſſioni referendum eſt, cum non vltimo morienti, ſed primo diſponenti, vel acquirenti ſuccedi dicatur. B.

De

B. *Sub tit. de fideicommiſſ. præſertim diſc. 141. & ſub tit. de renunciat. vbi de pactis ſuper ſucceſſionibus vel earum renunciationibus.*

I V.

De ſucceſſione prælatiua alicuius generis perſonarum ex iure municipali, quod ſit alterius generis excluſiuum, puta maſculorum in excluſionem fœminarum.

EX eadem ratione, quæ initio præcedentis Rubricæ inſinuata eſt, vt ſcilicèt antiquis Romanorum moribus, ac etiam illis,
38 cum quibus ſub Longobardis, ac alijs poſt ſciſſum Romanum Imperium Italia continuauit vſque ad caſualem inuentionem voluminum, ex Iuſtiniani Imperatoris mandato in Conſtantinopolitana Ciuitate ordinatorum, aduerſaretur illud Ius nouiſſimum, quod, vel pro Græcorum moribus; Vel pro tunc dominantis fœminini ſexus adulatione, fauore fœminarum, & cognatorum conditum fuit.

Per

Per vniuerſam pœnè Italiam Statuta condita ſunt, fœminarum, atque cognatorum excluſiua fauore maſculorum agnatorum, ex nimium commendabili voto præfatis Italis moribus valdè adaptato, conſeruandi bona in agnationibus, & familijs, quorum decus, ac nobilitas ità conſeruantur, aliàs autem vileſcunt, ità extraneas ditando familias, ac perſonas, quæ reuerà nullam habeant ſanguinis coniunctionem, ab eo, à quo bona parta ſunt.

Super huiuſmodi verò Statutorum interpretatione, ſcribentium pugna non leuis eſt, an
39 ea lata, & benigna, vel potiùs rigoroſa, & ſtricta fieri debeat; Aliquibus in maiori numero, qui cum nouiſſimi Iuſtinianei Iuris diſpoſitione procedunt, opinantibus, vt eiuſdem iuris correctoria ſint, ideoque ſtrictam, nimiumque rigoroſam interprætationem habere debeant, atque odioſa reputari, extenſione prohibita, vltrà

ver-

verborum ſonum, quamuis rationis identitas, imò, & maioritas, accedat.

Alijs autem (fortè probabilius) primam recipientibus partem, vt præfato Iure nouiſſimo neglecto, vtpotè per Græcos pro eorum diuerſis moribus edito, noſtris autem Italis moribus, atque antiquo Romanorum iuri aduerſo, fauorabilia potiùs, benignaque interpætatione digna cenſenda ſint hæc Statuta, vtpotè veri iuris Romanorum reſtitutiua, ſeù verius, morum regionis continuationem, dictique diuerſi Græcorum iuris non acceptationem comprobantia.

Adhuc tamen in foro, illis deferendum eſt opinionibus, quæ in loco magis receptæ ſint, quamuis rationis habeant reſiſtentiam, cum ita exigat legalis facultatis deploranda miſeria, ad quam pragmaticorum ineptum, ac irrationabile vulgus eam induxit.

Eodemque rigoroſo, parumque

que rationabili ſenſu retento, eam quoque recipere oportet re-
40 ſtrictionem, vt vtriuſque ſubiectionis copulatiuus concurſus pro huiuſmodi Statutorum operatione ſit neceſſarius, perſonarum ſcilicèt, ac bonorum, quæ ſtatuentis territorio circumſcribantur.

Vndè propterea clerici, aliæque perſonæ eccleſiaſticæ, quæ à ſtatuentis poteſtate exemptæ
41 ſint, ad inteſtatam ſucceſſionem aliàs vocatæ ex dicto Iuſtinianeo nouiſſimo Iure, quod ſexus, ac agnationis, & cognationis differentiam ſubſtulit, neglecto Statuti ordine, admitti debeant; Quinimmò, & ipſimet laici, Statuto alias ſubditi, quoties de clerici, vel
42 aliàs exempti defuncti ſucceſſione ſit quæſtio; Horum autem neutrum placet, parumque probabile videtur, vt in ſua ſede latiùs aduertitur.

Ibique illa etiam improbabilitas aduertitur, vt Statuto fœminæ excluſæ dotationem demandante,

dante, iſta ſequi debeat ex ſingu-
43 lis quibuſque hæreditatibus, de
quibus agitur, niſi Statutum vni-
ca dote contentum ſit, vndè pro-
putereà ſuper verborum formali-
tatibus adeò inſiſtitur, magnæque
diſputantur quæſtiones quandò
vno, vel altero modo Statutum
diſponat; Quod pariter pro meo
ſenſu frigiditates, parumque ra-
tionabiles legum ſenſus conti-
net, cum potiùs legis finis, vel
effectus attendi debeat, ne ſcili-
cèt mulieres à ſucceſſione exclu-
ſæ, à dote quoque excludantur,
ideoque honeſtatis iacturam ſeù
perpetuam viduitatem cum ſuo,
ac Reipublicæ præiudicio pati
cogantur; Quando itaque huic
inconuenienti conſultum eſt, iſ-
que finis, cum dote congrua pro
qualitate perſonarum ſit impletus,
nimium improbabile eſt, vt vni
mulieri, quæ plures habeat aſcen-
dentes, vel tranſuerſales, quorum
ſucceſſionis locus fiat, plures ha-
berè debeat dotes, cum lex eam
in ſingulari numero deſideret, com-
muni

muni etiam vſu, ipſaque naturali ratione aduerſantibus.

Quia verò huiuſmodi municipalium legum diuerſa eſt formula, vel diſpoſitio, ipſarumque ſingu-
44 læ diuerſam receperunt interpretationem, vel praxim; Hinc proindè compendij incapax iſta materia eſſe dignoſcitur, cum facti potiùs quæſtiones eſſe videantur, pro facti idcircò particulari qualitate decidendæ, ac de conſequenti certam non recipientes regulam cuicumque caſui applicabilem, ideoque in ſua ſede videndum eſt; Potiſſimè verò, cum proxima habeatur quoque Statutorum, aliarumque municipalium legum aliqua compendioſa enunciatio. C.

C. *de his omnibus ad materiam Statutorum in ſucceſſionibus hoc tit.diſc.1.& ſeqq.& diſc.41.vbi alia recenſentur.*

SVMMA

SIVE

COMPENDIVM

Eorum, quæ in Foro magis practicabilia continentur in Libro XI. Parte Tertia Theatri Veritatis, & Iuſtitiæ.

De Renunciationibus.

ROMÆ, M. DC. LXXIX.

Typis Bartholomæi Lupardi Impreſſoris Camer. & Vatic.

Superiorum Permiſſu.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiſs. P. Magiſt. Sac.Pal.Apoſt.

I.de Ang.Arch.Vrbin.Viceſg.

Imprimatur,

Fr. Raymundus Capiſuccus Ordinis Præd.Sac.Pal.Apoſt.Mag.

SVMMA

SIVE.

COMPENDIVM

Eorum, quæ in praxi magis frequentia continentur in hoc Libro XI. Parte Tertia De Renunciationibus.

SVMMARIVM RVBRICARVM.

I.

Proemialia, *à num.* 1. *ad* 6.

II.

De renunciationis diuerſis ſpeciebus, earumquè diuerſa ma-

teria, ſeù qualitate, *à numer. 7. ad 13.*

III.

De effectibus, qui ex vna, vel altera ſpecie, ſeù qualitate reſultant, *à num. 14. ad 15.*

IV.

De compræhenſione renunciationis, quiduè ſub ea veniat, *à numer. 16. ad 26.*

V.

De renunciationis reſolutione, vel ceſſatione, *à num. 27. ad 31.*

SVMMARIVM.

I.

1 *ISta materia intenſiuè breuis, ac reſtricta eſt, extenſiuè autem lata.*

2 *Regula generalis eſt, vt renunciantian-*

ciantibus non detur amplius regreſſus ad iura renunciata.

3 *De quæſtionibus inualiditatis renunciationis ob non ſeruatas ſolemnitates in contractibus minorum, & mulierum.*

4 *De alijs ob non ſeruatas ſolemnitates à Concilio Tridentino præſcriptas in renunciationibus, quæ fiunt per nouitios.*

5 *De alijs ſimilibus ob votum captandæ mortis, vel quia de hæreditate viuentis, quæ pactis dari non poſſit.*

6 *Diſtinguuntur Rubricæ, ſeù inſpectiones materiæ.*

I I.

7 *De diſtinctione inter renunciationes iurium quæſitorum, & quærendorum, & de terminorum, ſeù vocabulorum diuerſitate ex hoc reſultante.*

8 *De alia diſtinctione renunciationum, quæ fiant ob nuptias carnales, vel ſpirituales.*

9 *Maior diſtinctio eſt inter extincti-*

uas,ſeù reales, & translatiuas, ſeù perſonales.

10 *Qualis ſit renunciatio extinctiua, ſeù realis.*

11 *Et qualis translatiua, ſeù perſonalis.*

12 *Quando detur renunciatio, quæ eodem tempore ſit realis, & perſonalis.*

13 *Quomodo dignoſcatur an renunciatio ſit extinctiua, vel translatiua, & qualis ſit vera regula.*

III.

14 *De effectibus reſultantibus à renunciatione extinctiua.*

15 *De alijs effectibus reſultantibus à translatiua.*

IV.

16 *Regula eſt, vt renunciatio ſtrictè, ac rigoroſè ad limites verborum intelligi debeat.*

17 *Declaratur, ſeù diſtinguitur, quando ſtricta, & rigoroſa, vel potiùs lata*

lata, & benigna interpratatio ſieri debeat.

18 *Renunciatio puellarum, quæ dotantur eſt connaturalis moribus Italiæ, ideoque fauorabilis.*

19 *Quomodo iſta quæſtio decidi debeat.*

20 *Iura competentia ex teſtamento non veniunt ſub renunciatione abſque ſpeciali mentione cum declaratione.*

21 *Alienari prohibita, pariter non veniunt.*

22 *Quomodo interpratanda ſit renunciatio, quæ fiat perſonæ capaci de iuribus non tranſmiſſibilibus ad extraneos.*

23 *Quod ſub renunciatione non veniant iura competentia ex diſpoſitione* l. fœminæ Cod. de ſecund. nupt.

24 *Renunciatio ſucceſſioni alicuius, non capit, quod ex eiuſdem teſtamento obtineatur.*

25 *De regula generali ſuper compræhenſione, & quid veniat in renunciatione.*

26 *Filij matris, quæ renunciauit, non pro-*

probibentur venire ex perſona propria.

V.

27 *De materia regreſſus reſignantis ad beneficium reſignatum.*

28 *De regreſſu donatoris ad bona donata, & generaliter de pactis reſolutiuis.*

29 *De qua reſolutione, vel regreſſu in præſenti agitur.*

30 *De regreſſu, vel reſolutione ex ceſſatione perſonæ contemplatæ renunciatarij.*

31 *Quid de renunciatione Religioſi, qui tranſeat ad laxiorem Religionem, aut fiat Epiſcopus, ſeu aliàs ad ſæculum redeat.*

PROE-

I.

PROEMIALIA.

NImium lata, & ex-
tenſiuè frequens iſta
renunciationum ma-
1 teria eſſe dignoſcitur,
intenſiuè autem bre-
uis, nimiumquè reſtricta eſt;
Theoricè ſiquidem, in paucis
conſiſtit; Practicè autem, plures,
ac frequentes inuoluit quæſtiones,
quæ ipſius renunciationis natu-
ram, ſeù ſpeciem, aut compræ-
henſionem, vel interpretatio-
nem, ſeù reſolutionem concer-
nunt.

Ad hæc igitur, iuris theorica
reſtringitur; Regula enim gene-
ralis plana eſt, vt eorum iura re-
2 nunciantibus, ad ea regreſſus am-
plius non detur, niſi renunciatio-
nis nullitas, vel non compræhen-
ſio, ſiuè reſolutio, aliter ſuadeat,
præfatæquè regulæ limitationem
producat.

Nullitatis quæſtio, huius materiæ peculiaris non eſt, quoniam ex illis generalibus regulis, vel formis procedit, quæ alias diſpoſitiones inter viuos irreuocabiles
3 percutiunt, ſiuè perſonæ inhabilitatem, aut ipſius actus ſolemnitatem concernant A; Iſto renunciationis actu, prò frequentiori contingentia, huiuſmodi quæſtionibus anſam præbente, cum prò communi, præſertim Italiæ vſu, puellæ in adhùc minori ætate conſtitutæ (vndè propterea duplex ætatis, ac ſexus impedimentum accedat), carnalis, vel ſpiritualis matrimonij occaſione, renunciationes parentibus, ac fratribus, alijſque coniunctis facere ſoleant.

Idemque faciunt adoleſcentes, qui virorum Religiones ingrediantur, ibique profeſſiones emittant, ob

A. *de his agitur ſub tit. de alienat. & contract. prohibit. diſc.28. cum pluribus ſeqq. & hoc tit. diſc.13.*

ob nouam formam à Concilio Tridentino inductam; Ideoque ſub
4 donationum, ac etiam prohibitorum contractuum, & Regularium ſedibus particularibus de hoc agitur, cum tam renunciationibus, quàm etiam donationibus, aliiſque diſpoſitionibus generaliter id congruat. B.

Siuè vbi ex eo, quod ex voto captandæ mortis, aut ex prohibita futuræ certæ hæreditatis pa-
5 ctione, actus infectio reſultet, quod pariter diuerſos terminos percutit. C.

Iſta itaque peculiaris renunciationum materia, (validitate actus præſuppoſita), quatuor habet in-
6 ſpectiones; Primò ſcilicèt ſuper eius natura, ſeu qualitate; Secundò ſuper effectibus ex vna, vel

 alte-

B. *de his agitur ſub tit. de donat. diſc.* 15. *& ſub tit. de Regular. diſc.*58. *&* 59. *& hoc tit. diſc.*11.

C. *hoc tit. diſc.*13. *&* 16. *& tit. de fideicommiſſ. diſc.*141.

altera ſpecie, ſeu natura reſultantibus; Tertiò ſuper compræhenſione, quiduè ſub renunciatione veniat; Et quartò ſuper eius reſolutione, vel ceſſatione, ideoque de his, cum diſtinctis Rubricis, vel capitulis agere pro clariori notitia congruit.

I I.

De renunciationum diuerſis ſpeciebus, earumque diuerſa natura, ſeu qualitate.

PLures habentur generales renunciationum diſtinctiones; Aliæ ſiquidem ſunt, quæ iura iam delata, & agnita concernant; Aliæ
7 verò, quæ delata, ſed non agnita, vel neque delata, ſed ſperata percutiant, Siue in idem, quæ de bonis ac iuribus, iam quæſitis, vel de quærendis fiant, vt in vna ſpecie *Repudiationis*, in altera verò, *Renunciationis* terminus cadat; Verùm licet ſtricta, propria-

priaque loquendi ratio id exigat, adhuc tamen promiſcuus eſt iſtorum terminorum vſus, ideoque non ex eo, quod vnus, vel alter ſit adhibitus, pernecesſè ad vnam, vel alteram infertur ſpeciem, cum facti, ſeu veritatis potiùs attendatur ſubſtantia, quàm verborum formalitas; Potiſſimè quia Notarijs non de facili ſubtilis hæc diſtinctio innoteſcere ſolet.

Alia eſt renunciationum diſtinctio, quæ à cauſa illas faciendi manat, vt ſcilicèt; Aliæ ſint, quæ carnalium nuptiarum
8 occaſione fiant; Aliæ verò, quibus ingreſſus in Religionem, vel Monaſterium, aut eccleſiaſtici ſtatus ſuſceptio cauſam præbeat, ob diuerſos effectus exindè reſultantes.

Tertia verò magis operatiua, & ſpecialis diſtinctio eſt (& ſuper cuius applicatione penè omnes fori quæſtiones circumferri videntur, maioremque æquiuocorum
9 incurſum praxis docet) inter eas renun-

nunciationes, quæ extinctiuæ, &
quæ translatiuæ ſint.

Extinctiua etenim ea eſt, quæ
renunciantis perſonam de medio
tollat, mortuamque efficiat, ſeu
pro tali haberi faciat, perindè ac
ſi in rerum natura nunquam exti-
terit, vel non extet, vndè propte-
10 reà, accidentaliter potius, & con-
ſequutiuè, alijs proſit per remo-
tionem obſtaculi, vt ità ſcilicèt
tollendo ſe de medio, qui ſunt re-
motiores, proximiores fiant, ſuo-
que iure, teſtatam, vel etiam in-
teſtatam, directam, vel obli-
quam ſucceſſionem obtineant,
non autem ex iure renuncian-
tis.

Translatiua verò eſt ea, quæ do-
nationis, vel ceſſionis ſpeciem re-
doleat, ob quam renunciatarius,
quamuis remotior, vel extraneus,
alios vincat proximiores, non qui-
11 dem iure ſuo, ſed ex illo renun-
ciantis, cuius perſonam repræſen-
tat, & in qua ſubſtantiatur ſucceſ-
ſio, cuius commodum renunciata-
rio cedat.

Hæc

Hæc autem diſtinctio ſub diuerſis vocabulis explicari ſolet, quia nempè, extinctiua, realis quoque dicatur, quaſi quod, non vnius, vel alterius perſonæ intuitu ea facta ſit, ſed negatiuè ſe habendo ad ipſa bona; Translatiua verò explicatur, cum vocabulo perſonalis, vtpotè ad fauorem certæ perſonæ facta.

Non tamen iſte perſonalitatis terminus, qui huic etiam caſui adaptabilis eſt, ad illum præciſè reſtrictus dignoſcitur, cum
12 etiam extinctiuæ, ſeu reali renunciationi adaptetur ea, cum qua certæ perſonæ intuitu renuncians de medio ſe tollere, ac mortuum ſe facere voluerit, vt ità perſona contemplata, iure ſuo per remotionem obſtaculi, ſucceſſiones, aliaque iura renunciata pleno iure obtineat; Ea tamen ceſſante, neque de iuribus renunciatis ex defectu voluntatis diſponente, illa reſoluatur, ideòque renuncianti integrum ſit ad iura renunciata regredi, ſeu illa ex no-

uo ſucceſſionis caſu , per ipſius renunciatarij deficientiam , obtinere. A.

Quæſtiones igitur ſuper huiuſmodi diſtinctionum , vel terminorum congrua applicatione , ex facto cadunt , quando ſcilicèt de
13 vna , vel altera extinctiuæ , vel translatiuæ , ſeu realis, vel perſonalis renunciationis ſpecie agatur .

Super hoc autem , ex renunciandi cauſa , vnius , vel alterius ſpeciei argumentum deduci ſolet , vt ſcilicèt vbi ex cauſa ſpirituali ingreſſus in religionem fiat , extinctiua , ſeu realis potiùs cenſenda ſit , quaſi quod non ex vnius , vel alterius perſonæ dilectione , ſed pro temporalium abiectione , vt expeditius Deo famulari valeat, ac ſpiritualibus vacari, facta ſit renunciatio ; Secùs autem vbi carnalium nuptiarum occaſione facta ſit, vt tunc translati-

ua ,

A. *de his diſtinctionib. habetur à diſc.* 1 *ad* 11. *hoc tit.*

Digitized by Google

ua, ſeu perſonalis potiùs ex temporali dilectione cenſenda veniat.

Alia eſſe ſolet ponderatio verborum, an ſcilicèt ampla, & effrenata ſint pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, vel potiùs maiorem habeant reſtrictionem, vt primo caſu realis, in altero autem perſonalis cenſeatur.

Et Alij caſum ponderant, in quo bona, vel iura renunciata poſita ſint, vt ſcilicèt vbi in accuſatiuo, translatiuam ſeù perſonalem denotent, vbi verò in datiuo, vel ablatiuo, extinctiuam, ſeu realem ſignificent.

Veriùs tamen eſt, vt huiuſmodi diſtinctiones, vel ponderationes, aliquod quidem præbeant argumentum vnius, vel alterius qualitatis, quoties contraria probatio expreſſa, vel præſumpta, quæ ex fortioribus argumentis oriatur, contrarium non ſuadeat, non autem vt pernecesſè concludant; Facti etenim potiùs quàm

juris

iuris quæſtio eſt, ideoque ex facti qualitate, ac ſingulorum caſuum circumſtantijs id deſumendum venit, veritatis, aut veriſimilis voluntatis ſubſtantia potiùs, quàm huiuſmodi verborum formalitatibus, vel renunciandi occaſione attentis, vt in ſua ſede latiùs aduertitur. B.

I I I.

De effectibus ex vna, vel altera renunciationis ſpecie, vel natura reſultantibus.

QVando ſimpliciter, ac indefinitè verè extinctiua, ſeu realis renunciatio ſit, per quam renuncians principaliter id agat, vt à bonorum, ac iurium renunciato-
14 rum acquiſitione extraneum ſe faciat, atque pro mortuo ſe habere velit, iſtaque ſit principalis, ſeu finalis renunciandi cauſa;

Quam-

B. *locis citatis à diſc.* 1. *ad* 12.

Quamuis alia occaſio, vel alicuius perſonæ dilectio, ad id agendum impulſum dederit, indefinitè remotiori locus aperitur, non ex ipſius renunciantis iure, ſed ex proprio illius, qui per huius obſtaculi remotionem, ex remotiore proximior effectus eſt, ideoque pariformiter omnibus in eodem gradu exiſtentibus, vel idem ius habentibus, actus prodeſt, perindè ac ſi perſona renunciantis mortua eſſet, vel nunquam in rerum natura extitiſſet.

Minuſque ceſſatio perſonæ, vel cauſæ, quæ impulſum ad id dedit, renunciationem reſoluit, ſeu ceſſare facit, vtpotè, renunciationis effectu, illicò, ac perfectè conſumato.

Vbi verò translatiua ſit, vel perſonalis, triplex reſultat diuerſus effectus; Primò nempè, vt eidem renunciatario aliàs non diſponenti, renuncians in ipſiſmet
15 bonis, ac iuribus renunciatis ſuccedere non prohibeatur; Secundò, vt renunciatio, renunciatario

rio

rio tantùm proſit, eiuſque ſucceſſoribus, vel alijs capacibus, quorum fauore diſpoſuerit, vel diſponere potuerit, non autem alijs à renunciante, vel renunciatario veriſimiliter non contemplatis; Et tertiò, vt ceſſante perſona contemplata, vel altera, in qua ipſa perſona, præſuppoſita poteſtate, diſpoſuerit, ad iura renunciata debeatur regreſſus, ipſaque renunciatio reſoluatur, vel ceſſet, tanquam ex ceſſante cauſa, vt pariter latiùs in propria ſede aduertitur. C.

I V.

De comprehenſione bonorum, ac iurium, & quænam ſub renunciatione veniant, nec-ne.

STrictam, ac rigoroſam renunciationis interpretationem fieri debe-

C. *locis proximè citatis à diſc.1. ad 12.*

debere, vt quo minus renuncianti præiudicet, pro regula Iuriſtæ communiter ſtatuunt; Veriùs au-
16 tem eſt, vt renunciandi cauſa, ſeu renunciantis qualitas pro moribus regionis, attendi debeat; Vbi etenim illa renunciatio ſit, quæ extraneo abſque probabili
17 motiuo fiat, adeoùt ea intret donatio, vel remiſſio, quæ perditionem redoleat, atque pro renunciantis, ac renunciatarij qualitate, circumuentionis ſuſpicionem aliquam habeat, rectè dicta regula ſtricta, nimiùmque rigoroſa interpræiatio ad verborum limites intret; Secùs autem vbi renunciationis occaſio, vel renunciantis, ac renunciatarij qualitas pro moribus regionis, ratio abilem eam reddat, vt potiſſime illa renunciatio reputari ſolet, quæ pro Italiæ vſu, per puellas carnali-
18 ter, vel ſpiritualiter decenter collocatas, accepta dote, patri, vel fratribus fiat, cum tunc lata potiùs, ac benigna interpræiatio facienda ſit.

Hinc

Hinc proindè, certa, & generalis regula, cuicumque caſui applicabilis non de facili deſuper ſtatuenda eſt, cum ex facti qua-
19 litate, ac circumſtantijs deciſio pendeat, an æquitas, vel fauor renuncianti potius, quàm renunciatario aſſiſtat, vel è contrà. D.

Vbi verò de ijs iuribus agatur, quæ directè, vel obliquè, ex teſtamento competant; Regula eſt, vt ſub renunciatione non veniant,
20 niſi eorum ſpecialis mentio, cum certa notitia teſtamenti accedat; Adhùc tamen, quia voluntatis, non autem poteſtatis quæſtio eſt, ſi verborum amplitudo, vel occaſionis, aut perſonarum, ſeù recompenſæ qualitas, iſtorum iurium comprehenſionem ſuadeat, eamque veriſimilem reddat, illa iuris præſumptio, quæ à dicta regula manat, contrariæ probationi, ex fortioribus etiam præſumptio-

D. *ibidem locis proximè citatis*.

ſumptionibus reſultanti, cedere debet. E.

Ea quoquè bona, vel iura ſub renunciatione, abſquè ſpeciali mentione non cadunt, quæ renunciari, vel cedi ſub pœna prohibi-
21 tum ſit, cum prò delicti, ac pœnæ excluſione, fieri debeat interpretatio. F.

Siuè vbi ceſſet quidem prohibitio in renunciatario, cui nulla obſtet incapacitas, quæ tamen, eo defecto, in hærede, vel ſuc-
22 ceſſore dignoſcatur; Tunc etenim, nè remotiori, vel extraneo tàm per renunciationem, quàm per renunciatarium non contemplato, locus aperiatur, limitatè ad perſonam capacem renunciationem factam eſſe cenſendum eſt, vt ea defecta, integrum renunciantis ius remaneat, ac ſi ea facta non eſſet. G.

Ea quoque neceſſaria, ſeù pœnalis

E. *ibidem*.
F. *ibidem præſertim diſc. 4. & 5.*
G. *ibidem proximè*.

nalis ſucceſſio, quam lex contra
binubum parentem, primi matri-
monij filijs reſeruat, ſub renuncia-
23 tione regulariter non venit, ni-
ſi verba, ſeù aliæ facti circum-
ſtantiæ limitationem regulæ indu-
cant. H.

Proùt alicuius etiam particu-
laris perſonæ ſucceſſioni facta
renūnciatio, quæ valida ſuppo-
natur, ea non capit, quæ ex te-
24 ſtamentaria, vel aliàs expreſſa
diſpoſitione eiuſdem, de cuius
ſucceſſione agitur, veniunt, niſi
validè iſta quoquè ſpes renuncia-
ta ſit. I.

Et in ſumma, facti, ac volun-
tatis eſt quæſtio, quæ compræ-
henſionem includat, vel exclu-
dat, ideoquè certam regulam ge-
25 neralem, cuicumquè caſui ap-
plicabilem non facilè recipit, ſed
pro facti qualitate decidendum
eſt, ſubſtantiam voluntatis, po-
tiùs quàm verborum formulas,
vel

H. *hoc tit. diſc.* 12.
I. *diſc.* 13.

vel generales iuris regulas, aut præſumptiones attendendo, vt latiùs in ſua ſede, cum ea, quæ facti ſunt, ac voluntatis, ſub compendio firmè explicabilia non ſint.

Sub non compræhenſione quoquè cadunt renunciantis filij, quibus ex propria perſona, proprioquè iure venientibus, non obſtat
26 matris renunciatio, niſi pro eis, qui ſint renunciantis hæredes, quoquè facta ſit, vel ità ſuadeat æquitas, quia dotem habeant, ob quam renunciatio facta ſit pro facti qualitate. L.

V.

De renunciationis reſolutione, vel ceſſatione, ac regreſſu ad bona vel iura renunciata.

ILle regreſſus, qui reſignantium beneficia eccleſiaſtica fauore, ex

L. *hoc tit. diſc. 15.*

ex lege reſignationis, vel ex iuris diſpoſitione, ob penſionis non
27 ſolutionem, aliumuè defectum
conceditur, ſub hac materia non
cadit, cum ſub ea, quæ peculiaris beneficiorum eſt, cadat, ſuamquè ſedem habeat.

Idemquè in eo regreſſu, qui donatori, ob non implementum legum, vel onerum, quæ in donatione adiecta ſint, donatori
28 conceditur, cum id pariter propriam, ac particularem donationum ſedem habeat; Vt etiam habent pacta reſolutiua, vel reſciſſoria, quæ in correſpectiuis etiam, ac oneroſis contractibus adijciantur. M.

De illa ſiquidem renunciatione in hac ſede agitur, quæ delatis bonis, ac iuribus, vel (frequentius) deferendis, ac ſperatis ſuc-
29 ceſſionibus, occaſione matrimonij per puellas, vel occaſione mortis

---

M. *ſub tit.de donat.& ſub tit.de fideicom.& ſub tit.de benef.*

mortis ciuilis, quæ ab aſſumptione ſtatus Regularis, per illos vtriuſquè ſexus fiat, an ſcilicèt, rebus in eodem ſtatu non permanentibus, ipſoquè ſtatu immutato, tanquam ex ceſſante cauſa, vel ceſſante præſuppoſito, reſoluatur, ac ceſſet.

Vbi autem in renunciatario, ſtatus rerum immutatio ſequatur, quia nempè deficiat, adeoùt renunciante ſuperſtite, iurium, ac
30 bonorum renunciatorum commodum, non perſonæ contemplatæ, ſed eius extranei hæredis, vel ſucceſſoris futurum ſit; Tunc à ſuperius enunciata natura, ſeù qualitate renunciationis deciſio pendet, an ſcilicèt, ea realis, vel reſpectiuè perſonalis potiùs cenſenda ſit, vt hoc ſecundo caſu, in quo perſonæ contemplatio finalis, ac taxatiua fuerit, ceſſet, secùs autem è contrà, quia nempè renunciatarius pro diſponendi libertate, quam ad exercitium deduxerit,

rit, de renunciatione ſollicitus fuerit. N.

Maior itaquè cadit quæſtio, vbi in ipſo renunciante, ſtatus immutatio ſequatur, adeoùt ea ceſſet qualitas, quæ renunciatio-
31 nis cauſa fuit, nequè aliàs facta eſſet, quia nempè (gratia exempli) ille, qui in arctiori, & incapaci Religione profeſſionem emiſſurus, renunciationem fecerit, ad laxiorem, & capacem in communi, cum aliqua etiam permiſſiua priuata commoditate tranſitum faciat; Siuè occaſione Epiſcopatus, vel alterius Dignitatis ad ſæculum de facto redeat; Aut quod ob Religionis ſuppreſſionem, vel ob Apoſtolicam diſpenſationem, idem redditus ad ſæculum de facto ſequatur, cum ſimilibus.

Quamuis autem, aliquis deſuper opinionum conflictus inter Scribentes dignoſcatur; Veriùs tamen

N. *diſc.1.& ſeqq.ad* 11.

tamen eſt, vt regulariter; In eo effectu, qui iam ante rerum immutationem ſequutus, vel conſumatus eſt, cauſæ productiuæ ceſſatio reſolutionem non inducat; Secùs autem, vbi de illi quæ adhùc effectum ſortita non ſint; Id autem nequè certam, ac generalem recipit regulam, cum pariter pro facti qualitate deciſionem recipiat ex ijs diſtinctionibus, & circumſtantijs, de quibus in ſua ſede latiùs habetur. O.

Vbi enim reſolutio ſequatur, ob adhùc non perfectam renunciandi cauſam, quia nempè Regularis deſtinata profeſſio, cuius intuitu renunciatio facta ſit, tàm de facto, quàm de iure, ſuum non ſortiatur effectum, vel ſi de facto ſortiatur, euentus tamen ineffectuationem de iure detegat, quia nempè inualida ſit profeſſio, ideoquè cauſa ad non cauſam reducatur, atquè renuncians priorem ſtatum, nunquam verè dimiſſum,

O. *hoc tit. diſc. 17.*

ſum, cuiuſdam poſtliminij iure reaſſumat, tunc, non ceſſationis, vel reſolutionis, ſed imperfectionis, vel non effectuationis termini cadunt; Ni^ expreſsè de actus firmitate, iſto etiam caſu validè cautum ſit; P. Cum alijs in ſua ſede inſinuatis.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

P. *ibidem, & ſub tit. de donat. diſc. 15.*

[illegible] Google

Digitized by Google

Digitized by Google